

Víz alatti lelőhelyek

Olajláz Északon

Fokozódik az olajláz az Északi-tenger mentén elterülő nyugat-európai országokban. A tőkés Európa állandó energia-gondokkal küzd, a kőolajszükséget 90 százalékát importból elégíti ki. Az importra a közel-keleti válság miatt a bizonytalanság árnyéka vetődik. Így óriási jelentőségű, hogy hatalmas olajkészletre bukkanak a brit partok előtt, és még nagyobb a norvég vizek olajgazdagsága. Az úgynevezett *Ekofisk-mező* a világ jelenleg ismert legnagyobb és leggazdagabb víz alatti olaj- és földgázlelőhelye. A nagy olajtársaságok sorra jelentkeztek az angol és a norvég kormánytól kutatási és kitermelési engedélyért. A szigetország kormánya árverésre bocsátotta az olajmezők egy részét és így eddig több mint kétszáz cég jutott koncesszióhoz. (Az árverés révén a brit államkassza eddig 37 millió font bevételhez jutott.) A hatalmas olajkészletek azonban a szigetország igényének csak 50 százalékát fedezik, még az 1980-ra várható teljes kapacitás esetén is.

Norvégia olajexportőr

Merőben más a helyzet Norvégiában. Itt a tenger alatti olajtermelés már 1975-ben eléri az évi 15 millió tonnát, s a hazai igény csak 8 millió. Így, érdekes módon, *Nyugat-Európa egyetlen olaj-exportáló országa Norvégia lesz!* A kutatási és feltárási költségek igen magasak. Egyelőre a kitermelt olajat is tankhajókkal viszik a szárazföldre, de néhány év múlva elkészülnek a tenger alatti csővezetékek, amelyek megépítése persze ugyancsak óriási összegeket emészt fel.

A feltárási munkák fő irányítója az amerikai Phillips cég volt, de bekapcsolódott a belga Petrofina és az olasz AGIP is. Norvég oldalról a Petronord és a Norminol társaságok tettek vezető szerepre. Érdekes a norvég kormány álláspontja: a külföldi társaságokkal kapcsolatban: idegen olajcégek kutathatnak ugyan a norvég vizeken, de a kormány kézben kívánja tartani a fejlesztést. A vezetés a jövőben ösztönözi akarja a hazai tőke részvételét is és ebben az irányban fontos lépésnek tekintené az állami tulajdonban levő olajvállalat létrehozását. Eddig több mint 30 külföldi cég fordult az északi országhoz kutatási és termelési engedélyért, de közülük csak néhánynak sikerült eredményt elérnie.

Bár az Ekofisk és a többi mező csak az évtized második felében kezd teljes kapacitással termelni, a norvég ipar — főleg a petrokémia — már most is igen kedvező helyzetbe került, hiszen olcsón juthat nyersanyaghoz. (Norvégia egyébként energiában viszonylag gazdag ország, az elektromos áramot a vizesések energiájából nyerik.)

Jelentős konjunktúra

Jól jellemzi az északi-tengeri olaj gazdagságát, hogy míg egy barrel importolaj ára a szállítási költségekkel együtt 3 dollár, addig az északi-tengeri fekete arany ára barrelként mindössze 1 dollár 30 cent. A tőkés világban megújult energiariadó csak emeli a kontinentális talapzatot elterülő olaj- és gázkészletek eszmei értékét. További előny, hogy a norvég partok előtt elterülő olajmezők nincsenek túlságosan mélyen a víz alatt, a mélytengeri kutatás

és bányászat ugyanis jelentősen emelne a kitermelési költségeket és ezzel együtt a nyersanyag árát. A norvég és brit sikereken felbuzdulva Hollandia és Franciaország is megkezdte a part menti vizek kutatását és a jelek arra mutatnak, hogy nem is eredmény nélkül, bár az itt elterülő olaj- és gázmezők hozama szerényebb.

Az Ekofisk első kútjait 1971 júniusában nyitották meg. Az azóta eltelt időszak *jelentős konjunktúrát* hozott nemcsak a nemzetközi olajtőkének, hanem a termeléssel és a szállítással kapcsolatos norvég iparágaknak is. A fűró- és tartályberendezések gyártó szektor, a tartályhajó-építő ipar, a csővezeték-építő ipar és még jó néhány más ágazat jutott komoly megrendelésekhez. Mivel a kutatások a jövőben is folynak — hiszen egyes feltevések szerint a térség még igen sok feltáratlan kincset rejt magában —, a megrendelésekre még hosszú ideig lehet számítani.

Egyes nyugat-európai országok már megkezdtek azoknak a finomítóknak az építését, amelyekben a norvég olaj kerül majd feldolgozásra, hiszen joggal feltételezik, hogy 1975 után az éves termelés jóval meghaladja majd a 15 millió tonnát. (Előzetes becslések szerint 1980-ban az Északi-tenger egész térségéből majd évi 150 millió tonna nyersolajat hoznak a felszínre, ami egyébként a nyugat-európai szükségletnek csak 15 százalékát fogja fedezni!)

Norvégia tehát egy csapásra az *érdeklődés középpontjába került energiaellátási szempontból*. A norvég gazdasági vezetés azonban az eddigi jelek szerint nem kíván rablogzádkodást folytatni a tenger mélyén, és tervszerűen, az elkövetkező évtizedekre is gondolva hajtja végre a „tengeri akcióit”.

Gonda György—Lőrincze Péter

Damaszkuszi vásár

Mahmud al-Ajubi, a Szíriai Arab Köztársaság miniszterelnöke, Mohammed Imadi, szíriai gazdasági és külkereskedelmi miniszter és Jasszin Usta, Damaszkusz város polgármestere augusztus 15-én meglátogatták a damaszkuszi nemzetközi vásár magyar pavilonját. A miniszterelnököt és kíséretét Fényi Sándor, hazánk damaszkuszi ideiglenes ügyvivője és Bóna József, kereskedelmi tanácsos fogadta. A vendégek megtekintették a tíz magyar külkereskedelmi vállalat kiállított árucikkei.

Bőven termő tritikálé

A Zöldségtermesztési Kutató Intézet kecskeméti gabonanevelő telepén jól szerepeltek a búza-rozs hibridek, a tritikáléváltozatok. Közülük több versenyképes a búzával. Rövid szárú, jól termékenyül, s a betegségeknek ellenáll. *A több év óta megfigyelt fajtajelöltek egyike hektáronként 53 mázst termelt.* A megfelelő törzsmagasság kialakításához 15 centimétertől 220 centiméter magasságig vizsgálják a kalászmereteket. A legjobb változatok jövőre megfigyelő kertbe kerülnek.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Erőműveket épít Szíriában a Szovjetunió

A Szovjetunió és Szíria képviselői Damaszkuszban *hat megállapodást* írtak alá az ország északi részén, az Eufrátesz folyón létesítendő erőmű építéséről. E szerint a Szovjetunió 1975-ig további 200 megawatt teljesítményű turbinát szállít az erőmű építéséhez. Gépek, műszerek és pótalkatrészek szállításáról is megállapodtak, s a Szovjetunió vállalta az új berendezések kezelésére szíriai munkások kiképzését.

Csökken a földművelők száma az NSZK-ban

A bonni élelmiszerügyi minisztérium tudományos tanácsadója az NSZK mezőgazdasági üzemei számának további csökkenését javasolta. A tanácsadó véleménye szerint az NSZK mezőgazdaságában dolgozók számát 1980-ig további 665 ezerrel kell csökkenteni. Prémium fizetését is javasolja a tanács azoknak, akik abbahagyják a földművelést.

Felújítják Thaiföld és Kína kereskedelmét

A thaiföldi kormány 14 év után ismét engedélyezte Kínával a kereskedelmet. A kormány szóvivője közölte, hogy az

új intézkedés értelmében az üzemeltetők egy később létesítendő állami kereskedelmi szervezeten keresztül kereskedhetnek majd a Kínai Népköztársasággal.

Kertészeti kiállítás Erfurtban

Erfurtban szeptember 1. és 15. között rendezik meg az idei *nemzetközi kertészeti kiállítást*. Harmincezer látogatóra számítanak.

Amerikai repülőgépvásárlási kölcsön

Az USA export-import bankja több mint 58 millió dolláros kölcsönt folyósít az Iberia spanyol légitársaság számára repülőgépek vásárlására.

Fejlődik a lakásépítés az NDK-ban

Az NDK-ban a jelenlegi ötéves tervben eddig több mint 259 ezer lakást építettek és korszerűsítettek. Ezzel 768 ezer személy lakáskörülményein sikerült javítani, 1973 első felében 5400 lakással többet építettek, mint tavaly ugyanebben az időszakban. 1990-ig mintegy 3,8 millió lakást építenek, korszerűsítenek az NDK-ban.

Az új jogszabály margójára

Tisztességes vagy tisztességtelen?

A tisztességtelen haszon jogi megfogalmazásával régóta kísérleteznek. A közel-múltig érvényes, 1967-ben megjelent kormányrendelet szerint a nem hatósági árak körében a tisztességtelen haszon megállapításánál elsősorban azt kellett vizsgálni: *fondorlással, csalárdsággal, a monopóliumhelyzettel visszaélve, árszűkítéssel előidézve érték-e el vagy sem a magas nyereséget.* A méltányos hasznot meghaladó jövedelmet egyes árucikkek esetében is lehetett vizsgálni, ezt azonban a vállalat egész tevékenységével összefüggésben kellett értékelni.

A tisztességtelen haszon *vállalati kategória* volt. A jogalkotók ugyanis abból indultak ki, hogy a nyereség tisztességes vagy tisztességtelen voltát általában *termékekre* vonatkoztatva nem lehet egyértelműen megítélni. Az Országos Anyag- és Árhivatal elnökének három esztendővel ezelőtti állásfoglalása rögzítette a vállalati árpolitikaival kapcsolatos követelményeket is. Az állásfoglalás tartalmazta az árképzési módszereket, amelyek tisztességtelen hasznot eredményezhetnek.

Széles körű vita után

Az intézkedések azonban nem oldották meg a tisztességtelen haszonserzéssel kapcsolatos gondokat. Ezért a Központi Bizottság tavaly novemberi állásfoglalását követően — az ármechanizmus vizsgálata keretében — az Országos Anyag- és Árhivatal szakértői *felülvizsgálták* a tisztességtelen haszonra vonatkozó rendelkezéseket is.

Javaslatuk szerint a fogalmat magas szintű jogszabályban kell meghatározni az árellenőrzések hatékonysága és az indokolatlan áremelések korlátozása érdekében. A jogszabályban a lehető legpontosabban meg kell határozni a tisztességtelen vállalati eszközöket, amelyek alkalmazása tilos. Tanácsos rögzíteni továbbá a megengedett, sőt kívánatos módszereket — önköltségcsökkentés, árnyelvélés —, amelyek nyomán a kialakuló nyereség *nem* minősíthető tisztességtelenné.

Végül is, széles körű vita után, az OAAH elnökének előterjesztése alapján látott napvilágot a Minisztertanács 1973. júniusi határozata a tisztességtelen haszon megállapításának irányelveiről.

A határozat hatálya kiterjed a *termelés, az elosztás és a szolgáltatások területén működő valamennyi vállalat és*

szövetkezet által előállított, illetve forgalomba hozott szabadárú termékekre vagy teljesített szolgáltatásra. A határozat a magánkisiparosokra és kiskereskedőkre is vonatkozik. A határozat szerint a társadalmi érdeket és a szocialista gazdálkodás elveit közvetlenül sértő módszerrel elért haszon *tisztességtelenné* minősül.

Az inkorrekt árképzés vagy a termék értékéhez képest aránytalanul magas, túl nagy hasznot tartalmazó ár a kifogásolható nyereség elérésének eszköze. Az új előírás szerint tehát a tisztességtelen haszon megállapítható a nyereség mértékétől függetlenül is, ha tisztességtelen módszerrel történt árkiakvitásra bukkannak. Ennek eseteit széles körben felsorolja a Minisztertanács határozata. A termék értékéhez képest aránytalanul magas ár megállapításán nyert indokolatlan haszon eseteit a határozat ugyancsak részletezi.

„A tisztességtelen haszon elérése, illetőleg az arra irányuló törekvés vizsgálható és megállapítható egyes termékek vonatkozásában is” — mondja ki a határozat, feloldva ezzel a tisztességtelen haszon merev vállalati kategória jellegét.

Jogos nyereség

A Minisztertanács határozata előtt érvényben levő jogszabályok nem adtak elég pontos eligazítást a megengedett, sőt kívánatos *árképzési módszerekről*. Az új szabály pótolja ezt, s felsorolja az eseteket, amikor az árban realizálódó nyereség *nem* tekinthető az indokolt mérték meghaladó nyereségnek. Lényeges, hogy az *árnyelvélással, a műszaki fejlesztéssel, az üzemi- vagy munkaszervezés fejlesztésével, a vevő különleges igényeinek kielégítésével, a nemzetközi kereskedelemben szokásos üzleti módszerek alkalmazásával elért nyereség nem minősíthető tisztességtelenné.*

Különös figyelmet érdemel, hogy a tisztességtelen haszon felfedése esetén elsősorban a károsultak — a megrendelők, illetve a fogyasztók — *kártalanításáról* kell gondoskodni. Ettől függetlenül, természetesen *gazdasági bírság* kiszabására is sor kerülhet. Ugyanakkor a tisztességtelen haszonserzésben vétkes személyek *egyéni felelősségét* is meg kell vizsgálni, és ennek során intézkedni a fegyelmi, szabálysértési vagy büntetőeljárás megindításáról.

Dr. Bóta Éva,

az Országos Anyag- és Árhivatal munkatársa

Az építőipar fejlődése és gondjai Sopronban

Tudósítónktól.

Sopron építőipari igényeit a Győr-Sopron megyei Állami Építőipari Vállalat főépítésvezetője, a Győr-Sopron megyei Tanács Építő- és Szerelőipari Vállalat építésvezetője, a soproni, a fertői, a lövői, a hegykői építőipari szövetkezetek, azonkívül az Észak-dunántúli Közmű- és Mélyépítő Vállalat elégíti ki. Komoly és szép munkát végez az Országos Műemléki Felügyelőség soproni építésvezetője, és számitásba kell venni az ingatlankezelő vállalat építőipari egységét, valamint néhány kisiparos munkáját.

Sopron város Tanácsának Végrehajtó Bizottsága megtárgyalta a városban működő *építőipari vállalatok kapacitásának alakulását*. Az állami építőipari vállalatok termelékenysége intenzíven növekszik. A fertői szövetkezet kivételével a többi kisebb szövetkezet termelékenysége viszont inkább csökken, ennek oka a fejlesztési alapok elaprózódása: ez a kapacitás bővítésének egyik legnagyobb akadály.

Az utóbbi időben Sopronban lényegesen *megváltozott az építési igények összetétele*. Az ipari üzemek fejlesztése befejeződött. Időközben megépült a gvőri házgyár, ezáltal kedvezőbben alakult a lakásépítés. A beruházások csökkentésére irányuló intézkedések is enyhítették a kereslet és kínálat közötti feszültséget. Mindezek ellenére egyensúly még nem jött létre, az építési igények még mindig nagyok.

A végrehajtó bizottság megállapította, hogy az építőipari tevékenység növelését elsősorban a *szakmunkásképzés fokozásával*, más iparágakból az építőiparba való átirányítással lehetne segíteni. Nagyobb és intenzívebb építőipari tevékenység természetesen csak akkor alakulhat ki, ha az építők fejlesztési lehetőségei is bővülnek, a kivitelezési módok korszerűbbek lesznek, egyszerűval termelékenyebb munkamódszerek jönnek létre. Ezáltal lehetővé válna az új beruházások és lakások gyorsabb építése. A fel-szabaduló munkaerőt a felújítások és a

szolgáltatások meggyorsítására lehetne felhasználni. Szóba került a végrehajtó bizottsági ülésen a szövetkezetek munkájának jobb kihasználására és összehangolására egy *generálbonyolítást* vállaló építőipari szövetkezet létrehozása.

Kutatómunka a könnyűiparban

A Könnyűipari Minisztérium, az iparág rekonstrukciós programjára való tekintettel, megvizsgálta 36 vállalatnál az üzemi kutatómunka helyzetét. Megállapították, hogy *több helyen már korszerű laboratóriumban dolgoznak, és általában bővült a vállalatok műszer- és kísérleti gépparkja*. A befektetéses is gyümölcsözők.

A könnyűiparban a múlt évben 568-an dolgoztak vállalati kutatóhelyeken, sokan *részmunkaidőben; összesen 770 kutatási témával foglalkoztak*. Ebből 323 témát felhasználtak az üzemi gyakorlatban. A költségek elemzéséből kitűnt, hogy a vállalatok felhasználják saját műszaki-fejlesztési alapjukat.

Polski Fiat alkatrész a Bakony Művekből

A KGST integrációs programja keretében a Zsiguli gépkocsikon kívül, a Polski Fiat gyártmányokhoz is készít alkatrészeket a *Bakony Művek*. A magyar-lengyel államközi szerződés előírásai szerint, a hazánkban készülő Polski Fiat—126 alkatrészeknek hatvan százalékát a vespéremi üzem állítja elő. Ablaktörőket, kurtókat és feszültség szabályozókat szállít az üzem a jól ismert gépkocsikhoz, a *terv szerint 1978-ig évente tízezer, 1978-tól pedig évente 150 ezer gépkocsihoz készít ilyen alkatrészeket*.

Az új termékek gyártásához mintegy 220 millió *forintos beruházásra van szükség*. Új csarnokot építenek, korszerű, nagy teljesítményű gépeket szereznek be, és a dolgozók számát körülbelül négyszázzal növelik.

FIGYELMEZTETÉS

(Gerse László karikatúrája)

Elkészült az első hazai lakókocsi

A lenti Fém-, Fa- és Szolgáltató Ipari Szövetkezetben elkészült az első hazai gyártmányú, személygépkocsiszerű csatlakozható lakókocsi. Az extra kivitelű, 4 személyes lakókocsiban a kényelmes fekhelyek mellett öltözőszekrényt, zárt rendszerű polcot, gáztűzelésre alkalmas teakonyhát alakítottak ki, és elhelyezhető benne hűtőszekrény is. Az első lakókocsit egy NSZK-beli cég rendelésére gyártották, amellyel előszerződést kötöttek 6000 utánfutó lakókocsi szállítására. Még ebben az évben elkészül egy egyszerűbb kivitelű, súlyra is könnyebb lakókocsitípus, a hazai igények kielégítésére. Súlyja 400—450 kilo között lesz, és a Skoda személygépkocsi is könnyen elhúzza. A terv szerint már a jövő évi utazási, turisztikai szezonban kapható lesz.

LÁTVÁNYOS ZÁSZLÓJÁTÉKOT rendeznek a szigetvári hősök emlékére szeptember 9-én a történelmi múltú Szigetvár lakói. Megkoszorúzzák a költő-hadvezér Zrínyi Miklós, valamint a vár hajdani kapitánya, Horváth Márk szobrát. A városi tanács ünnepi ülést tart, s ennek keretében avatják fel Szigetvár új címerét.

TAKÁCS DEZSŐ grafikusművész alkotásaitól nyílt kiállítás csütörtökön Makón, a József Attila Könyvtárban. A tárlaton 90 kámeretű grafikája látható.

LEÁNYFALUI HAJÓKIRÁNDULÁST rendezett tegnap a X. kerületi Vöröskereszt és a Törökvis Balesetelhárítási Klub. A programban a többi között egészségügyi és közúti balesetelhárítási vetélkedő is szerepelt.

Halálos és súlyos balesetek

Kovács Miklós 41 éves szentendrei revizor, személygépkocsijával gyorsajtás és figyelmen kívül hagyás közben a III. kerületben, a Szentendrei út és a Munkácsy Mihály utca kereszteződésében elütötte Biesák Anna 77 éves budapesti nyugdíjast, aki sérüléseibe a helyszínen behalt. Kovács Miklóst a rendőrség őrizetbe vette.

Balatonlellén Anna Marie Hoffmann 34 éves NDK-állampolgár, wocnitzi lakos figyelmetlenül, féktávolságon belül lépett egy személygépkocsi elé, amely halálra gázolta.

Vas megyében, Rábahídvég és Püspökmonnari között ifj. Németh Sándor 19 éves püspökmonnari villanyszerelő motorkerékpárját nem a látszó viszonyoknak megfelelő sebességgel vezette, és elütötte a kivilágítatlan kerékpárjánál előtte haladó Serman János 64 éves rábahi hídvégi nyugdíjast éjjeliórán. A baleset következtében a kerékpáros olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállítás után meghalt. A motorkerékpáros súlyos sérülést szenvedett, és kórházba szállították.

Zala megyében, a zalabéri szőlőhegyen Peron Zsigmond 57 éves btyaki tsz-tag lovas kocsijával szénát szállított, amikor a lovak megriadtak és a kocsi elrántották. Eközben a hajtó a kocsiról leesett, és olyan súlyosan megsérült, hogy a helyszínen meghalt.

Szabolcs-Szatmár megyében Kisvárdán és Fényeslitke vasútállomás között Köblé Ernő 42 éves kisvárdai MÁV-dolgozó a sorompó biztosító berendezését ellenőrizte, s közben a gyorsvonat halálra gázolta. A felelősség megállapítására vizsgálat indult.

Mozgásban levő 8-as jelzésű villamosról lelépett a IV. kerületben, a Táncsics Mihály utca 20. számú ház előtt Nagy Ferencné 78 éves budapesti nyugdíjas. Súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

25 fok

A várható időjárás ma estig: Időnként kissé megnövekvő felhőzet, legfeljebb az ország keleti részén egy-két helyen fűtő zóporral. Mérsékelt, napközben kissé megéftéküléssel északi szél. Mérsékelt meleg idő. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 25 fok körül.

A Duna vizállása tegnap Budapestnél 180 centiméter volt.

Továbbra is nyáriás lesz az idő

Kedd estig nem lesz lényeges változás hazánk időjárásában. A Szovjetunió európai területe felett továbbra is hűvös levegő áramlik a Fekete-tenger felé, de ez az áramlás csak a keleti országrészt érinti, ott okoz felhősödést, kisebb esőket. Magyarország nagy részén, Közép-Európa időjárásához hasonlóan, mérsékelt szél, kevés felhő, több óráns napfény várható. A szokásosnál hosszabb hét végi pihenőt

DR. WOLFGANG VAERST, a német szövetségi vasút első elnöke, felesége társaságában csütörtökön Budapestre érkezett. Itt-tartózkodása alatt tárgyalásokat folytat a KPM és a MÁV vezetőivel a két ország közötti vasúti szállítások egyes kérdéseiről.

A PEDAGÓGUS KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSÁT nyitották meg csütörtökön Gyulán, a Dürer-teremben. Harminc festőművész-rajztanár 50 festményét és grafikáját láthatja a tárlaton a közönség.

ISKOLAI KISFILMEK forgatását fejezte be a Pannónia Filmstúdió. Az egészségügyi témájú 4—5 perces rövidfilmek az általános iskolák III—VII. osztályos tanulóinak készültek.

A JÁKI TEMPLOMBAN HANGVERSENYT rendeznek augusztus 20-án. A hangversenyen szólót énekel a többi között Irene Olivier, a milánói Scala művésze. Közreműködik a szombathelyi szimfonikus zenekar és a Madrigál Kórus.

EZERSZEMÉLYES KEMPING EPÜL Baján, a Petőfi-szigeten. Baja új idegenforgalmi létesítményének alapkövét tegnap rakták le.

MÁTYÁS KIRÁLY KORABELI ARANY-PENZT találtak a szovjet régészek az ukrán Beigorod-Dnyeszetrovskij város központi részének feltárasánál. Az érme egyik oldala Szűz Máriát ábrázolja a kisdéddel, másik oldala Mátyás király portréját és neve latin felíratát. Az értékes lelet az odesszai régészeti múzeum gyűjteményét gazdagítja.

ÜNNEPI ÜGYELETET tart augusztus 19-én a Fővárosi Felvonójavító Vállalat Pausál-szerviztelepe. A hatáskörükbe tartozó felvonók elromlása esetén az érdekeltek a 428—915 telefonszámot hívják, hogy azonnal elvégezhessek a szükséges felvonójavításokat.

HOMOSZEXUALIS PROSTITUÁLTAK több ezer fős szervezetét leplezték le az amerikai Dallasban. A vezetők letartóztatásakor előkerült egy, csaknem 100 ezer címet tartalmazó dosszié, amelyben a legkülönbözőbb korú férfiak címe, neve és fényképe szerepel.

NEGYVENKÉT KISZ-LAKÁST adtak át tegnap Szombathelyen a KISZ lakótelepen. A lakásokat a Vas megyei Állami Építőipari Vállalat a tervezett határidő előtt két hónappal készítette el.

A PEST-BUDA MOZI ma este 7 órakor nyitja meg kapuit a József Attila lakótelepen. A másfél év alatt, 21 millió forintot költséggel elkészült, 488 személyes filmszínház a legmodernebb vetítő-és hangleadó berendezésekkel működik.

nem kell a lakásban eltölteni, a Balatonnál nem lesz szükség a piros rakétákra. A hőmérséklet az évszaknak megfelelő lesz, és alig tér el a százeves átlagtól. Ennek megfelelően a 10—15 fok közötti hűvös hajnalokat 24—28 fokos nappali csúcserőtekek követik. A Balaton víz hőmérséklete eléri a 23 fokot, és az időjárás alkalmas lesz a strandolásra.

AZ ALKOTMÁNYNAPI ÜNNEPSEGEK megkezdődtek csütörtökön Szekszárdon. A Babits Mihály Művelődési Központban rendezett ünnepségen 60 Tolna megyei népművelőnek, pedagógusnak nyújtott át kitüntetést, illetve jutalmat Szabó Pál Antal, a Tolna megyei Tanács elnöke.

A VESZPRÉMI LISZT FERENC-KÓRUS, amely részt vesz az idei arezzói kórusfesztiválon, tegnap bemutatta versenyműsorát a veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában.

RUHÁZATI ÜZEMET avattak csütörtökön a bodrogközi Pácin községben. A korszerű gépekkel felszerelt kis ruhagyárban 130 asszonyt és lányt foglalkoztatnak, akik exportra készítenek gyermekruhákat.

SZOPHOKLÉSZ OIDIPUSZ KIRÁLY című drámáját mutatja be a táci Gorsiumban szeptember 25-én és 26-án a Madách Színház társulata Ádám Ottó Kossuth-díjas érdemes művész rendezésében.

ÚJ UTAK A KARTOGRAFIÁBAN címmel a MEM Országos Földügyi és Térképészeti Hivatala a TIT természetudományi stúdiójában augusztus 22—30. között nemzetközi térképkiállítást rendez.

ÁLARCOS, FEGYVERES FERFIK hatoltak be tegnap délelőtt a Cannes-i kaszinóba, ahonnan 100 ezer frankot raboltak.

HAT TANYAI DIÁKOTTHON épül társadalmi összefogással 1975-ig Bács-Kiskun megyében. A kiskunmajsai 216 személyes intézmény már az idei tanévkezdésre benépesül, és szeptemberben átadják a 150 személyes kiskunfélegyházi diákotthon is.

HEVES ESOZÁS PUSZTIT napok óta Mexikó központi körzetében. A felhőszakadásban, amely emberéletet eddig nem követelt, 100 ház megrongálódott, és egymillió dollár értékű gabona pusztult el.

ANNA HERCEGNŐ, az angol királynő egyetlen leánygyermek katonafeleség lesz. Bejelentették, hogy férjével, Mark Philliosszel együtt a sandhursti tiszti akadémián egy nvoicsobás törzstiszti szolgálattal villóhába költözik a novemberre kitűzött esküvő után.

ZSÓFOLT AUTÓBÚZBA ROHANT egy teherautó a mexikói fővárostól 200 kilométerre szaknyvzatra levő Celaya város közelében. A szeren-szélenségek következtében 11 utas életét veszítette. Hírhírharmat pedig súlyos sérüléseket kórházba szállítottak.

TERMEL AZ ÚJ MISKOLCI KENYER-GYÁR. Tegnap már 60 malca kenyeret adott a városi kereskedelemnek, és a kettős ünnepekre 120 mázsát sütnék.

BELEHALT SÉRÜLÉSEIBE az augusztus 5-i athéni terrortámadás egyik súlyosan sebesült áldozata. A 18 éves amerikai diákány a negyedik halálos áldozata az ismeretlen kézigránátos merényletnek, és a terroristák repülőterei lövéldözésének.

A SÁRVÁR TERVEZ. SÁRVÁR ÉPÍT című kiállítás tegnap nyílt meg a sárvári Nádasy-várban. A tárlaton bemutatják, hogyan valósulnak meg a korszerű városfejlesztési elképzelések a 12 ezer lakosú településen.

PISZTOLYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS nyílik ma délután az Országos Hadtörténeli Múzeumban. A látogatók a kézi löfegyverek válogatott anyagában, neves puskaművesek csontberakások rész- és ezütdíszítéses fegyvereiben gyönyörködhetnek.

IBUSZ-IRODÁT AVATOTT tegnap Győr központjában Tausz János, az IBUSZ utazási iroda vezérigazgatója. Az évi 50 millió forintot forgalmazó irodában 26 dolgozó áll a hazai és a külföldi utazók rendelkezésére.

SZÉKELY ALADÁR ORSZÁGOS FOTOKIÁLLÍTÁS nyílik augusztus 19-én Gyulán, a Dürer-teremben. A minden évben megrendezésre kerülő emlékkiállítás meghívásos. A kiállítás megtekinthető szeptember 10-ig, hétfő kivételével mindennap.

(X) „Csináld magad” barkácskiállítás nyílt meg Szegeden, az ipari vásár Marx téri pavilonjában. Az árusítással egybekötött árubemutató augusztus 22-ig, naponta 10—18 óráig tekinthető meg.

(X) A Magyar Rádió és Televízió Műszaki Igazgatósága 1973. október—december hónapban stúdiótechnikai tanfolyamot rendez. A tanfolyam előadásait az esti órákban tartják meg. Jelentkezhetnek 35 éves korig, híradástechnikai szakközépiskolai érettségivel, vagy gimnáziumi érettségivel és híradástechnikai műszerész szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkező budapesti lakással bíró férfiak. Jelentkezni kizárólag írásban lehet, 1973. szeptember 10-ig a következő címen: Magyar Rádió és Televízió Műszaki Igazgatósága 1810. Budapest, Szabadság tér 17. A jelentkezéssel egyidejűleg életrajz beküldését kérjük. A birtékon fel kell tüntetni „Stúdiótechnikai tanfolyam”.

A Csehszlovák Kultúra őszi programja

A budapesti Csehszlovák Kultúra igazgatója, Oldrich Tesarik elmondotta, hogy augusztus 21-én a prágai kartográfiai vállalat rendezésében térképészeti kiállítás nyílik. A szlovák nemzeti felkelés kitérő-sének 29. évfordulója alkalmából képzőművészeti kiállítás lesz Elena Lazynovska festményéből. Ugyancsak ebből az alkalomból bemutatnak a felkeléssel kapcsolatban egy új játékfilmet is.

Szeptemberben emlékkiállítást nyitnak a Julius Fucik-évforduló alkalmából, majd ugyancsak tárlaton mutatják be a nagyközönségnek a nyugat-csehszlovákiai plzeni képzőművészeti galéria gyűjteményének legjobb darabjait. Szantrucek Jenő cseh származású magyarországi művész cseh vonatkozású képeinek tárlatát is megrendezik. Filmplakát-kiállítást szerveznek, irodalmi esteket, koncerteket tartanak. A prágai Albatros Ifjúsági és Gyermekkönyvkiadó különleges mesekönyveit, kivágós könyveit tárja az ősz folyamán az érdeklődők elé.

Az idén még sor kerül premier előtti filmbemutatóra, és a bratislavai népművészeti központ népművészeti tárlatára is.

Újabb francia nukleáris robbantás?

A csendes-óceáni Mururoa korallzátonynál napok óta megélték a francia hadiflotta tevékenysége. A politikai megfigyelők feltételezik, hogy a harmadik francia nukleáris töltetet még augusztusban felrobbantják.

A tahiti Papeete kikötőjéből hétfőn négy francia hadihajó indult útnak a korallzátony felé, harci repülőgépek pedig a térségben zajló hajózárt ellenőrzik. Ugyanakkor a hatóságok nemkívánatosnak minősítették a Fri jacht papeetei látogatását. Ezen a hajón több ismert politikai személyiség utazott az elmúlt hetekben a korallzátonyhoz, hogy jelenléttel is tiltakozzon a francia atomrobbantás ellen. A Fri kapitánya most nem kapott engedélyt arra, hogy kiköszön Papeete alatt. Egy másik hajó is útnak indult a korallzátony felé, hogy próbálja akadályozni a nukleáris töltet felrobbantását.

HALÁLOZÁS

SZELES FERENC volt jugoszláviai partizán 48 éves korában elhunyt. Búcsúztatása 17-én, pénteken 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli a Magyar Honvédelmi Szövetség vezetésége és a Magyar Partizán Szövetség.

REKASI LÁSZLO, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje, a munkásmozgalm régi harcosa, csütörtökön 77 éves korában Szegeden elhunyt. Temetése augusztus 21-én, kedden 15 órakor lesz a szegedi Dugonics-temetőben — közli az MSZMP szegedi városi bizottsága.

Karóval leütötte az anyósát

Tudósítónktól.

Feleségével és két gyermekével együtt tavaly külön költözött anyósától Korcz Géza 32 éves balatonszárszói lakos. A többszörösen büntetett előéletű férfi azonban nem dolgozott rendszeresen, kevés pénzt is itálra költötte, ezért a felesége és a gyermekek hazaköltöztek. Korczot az anyós kitiltotta a házából. A férfi könyörgött, fenyegető levelekkel próbálkozott, eredménytelenül. Ezért mindenre elszántan anyósa házához lopakodott, és egy karóval agyba-főbe verte a 67 éves asszonyt, aki súlyosan megsebesült.

Korcz Gézát a Kaposvári Megyei Bíróság dr. Márton Géza tanácsa csütörtökön emberölés kísérlete miatt 3 évi és hathónapi fegyházra ítélte, négy évre pedig eltiltotta a közügyektől. A bíróság arra is kötelezte, hogy kényszerelvonó kezeléssel vegyen részt. Az ügyész súlyosbításért fellebbezett.

Ténydosszié

Életünk egy évtizede

Izgalmas olvasmány a Központi Statisztikai Hivatal kiadványa, amely a lakosság jövedelmeinek és fogyasztásának alakulásáról ad képet 1960 és 1971 között. A száraznak tűnő adatsorok számot adnak arról: *milyen eredményeket értünk el ebben az időszakban az életszínvonal emelésében.*

A lakosság összes jövedelme e tíz év során 118 milliárd 518 millió forintól 226 milliárd 838 millió forintra emelkedett. Az egy főre jutó jövedelem az 1960. évi 11 871-ről 1971-re 21 894 forintra nőtt. Ez 1961 és 1965 között évi 3,3 százalékos, 1966 és 1970 között évi 6,2 százalékos évi átlagos növekedési ütemet jelent.

Jövedelmek

A jövedelmek emelkedésében a legnagyobb szerepet a társadalmi juttatások gyarapodása játszotta; ezek aránya az összes jövedelmeken belül 18,4 százalékról 23,5 százalékra nőtt, míg a munkából származó jövedelmek aránya 80,4 százalékról 73,7 százalékra mérséklődött. A társadalmi juttatások növekedésének mértéke ezekben az években évi átlagban 6-7,5 százalékkal nőtt, míg a munkából származó jövedelem realértéke 1961 és 1965 között évi 2,4 százalékkal, 1966 és 1970 között évi 5,7 százalékkal emelkedett.

A lakosság reáljövedelmei, 1967-et tekintve kiindulási alapként, 1971-re 26,2 százalékkal nőttek.

A népesség megoszlása 1965 és 1971 között nem változott lényegesen, a munkásság és a szellemiek látszáma 1 százalékkal gyarapodott, a parasztság 3 százalékkal, a kettős jövedelműeké 2 százalékkal csökkent. A nyugdíjasok aránya 8 százalékról 10 százalékra nőtt. A szék keresőre jutó eltartottak száma 1965 és 1971 között valamennyi kategóriában csökkent, s a lakosság egészét tekintve, 106-ról 100-ra mérséklődött.

A lakossági rétegek közötti jövedelmi arányok 1965 és 1971 között nem változtak kiugróan, csupán a parasztság jövedelme emelkedett a munkásság jövedelmének színvonalára. 1971-ben a munkásság jövedelmi színvonalát száznak tekintve, a szellemi foglalkozásúak jövedelme 34 százalékkal, az önállóaké 11,4 százalékkal, a kettős jövedelműeké 3,2 százalékkal haladta meg a munkásokét, míg a parasztság jövedelme 0,1 százalékkal, a nyugdíjasoké viszont 20,6 százalékkal elmaradt attól.

Fogyasztás

A fogyasztói árindex 1971-re — 1960-hoz képest — 8,1 százalékkal emelkedett. Ezen belül az áremelkedés 1965 és 1970 között lényegesen magasabb volt az előző ötéves időszaknál; a fogyasztói árindex 1965-ben 1,9 százalékkal, 1970-ben pedig 6 százalékkal haladta meg az 1960. évi színvonalat. Ezen belül a munkásság és a szellemi foglalkozásúak által rendszeresen fogyasztott cikkek árindexe 1960-hoz képest 1971-re 10,1 százalékkal, a parasztság és a kettős jövedelműek fogyasztásának árindexe 3,3 százalékkal emelkedett, ami annyit jelent, hogy a munkásság és parasztság jövedelmeinek kiegyenlítésében nagy szerepet játszott a megszokott fogyasztási cikkek árainak eltérő változása.

A lakosság növekvő jövedelmének felhasználásában 1960 és 1971 között eléggé jelentős arányváltozások következtek be. A lakosság által felvett — hitelekkel növelt — jövedelmekből 1960-ban még több mint 96 százalékot fordítottak fogyasztásra, s ebből a tartós fogyasztási cikkekre 4 százalék jutott. A fogyasztás után fennmaradó 3,7 százalékból 2,3 lakásra, 1,4 százalék pedig megtakarításra jutott. Ezzel szemben 1971-ben csupán 92 százalékot költöttünk fogyasztásra, ebből, 6,5 százalékot szánva a tartós fogyasztási cikkekre, 4,2 százalékot lakásra, 3,8 százalékot pedig megtakarításra.

Érdekes képet rajzolhatunk a lakosság egyes rétegeinek eltérő fogyasztási szerkezetéről is. *Valamennyi kategóriában je-*

lentősen csökkentek az élelmiszerekre fordított kiadások, és nőtt az élvezeti cikkek, a fogyasztási iparcikkek vásárlása. A szolgáltatásokra fordított kiadások aránya a szellemi foglalkozásúaknál és a munkásoknál csökkent, a parasztnál viszont jelentősen nőtt. Élelmiszerekre és élvezeti cikkekre a parasztság költ a legtöbbet, míg iparcikkekre és szolgáltatásokra a szellemi foglalkozásúak fordítanak nagyobb hányadot. Az utóbbi években a munkásság is jelentősen növelte iparcikkekre fordított kiadásait.

A lakosság fogyasztása 1950 és 1971 között több mint kétszeresére, 139,5 százalékkal emelkedett. A növekedés 1960 és 1965 között 15,8 százalékkal, 1965 és 1970 között 29,7 százalékkal volt. Az évi átlagos növekedési ütem, tehát a második öt éves időszakban lényegesen meghaladta az 1960-tól 1965-ig terjedő időszak növekedési ütemét.

A fogyasztás szerkezetében megfigyelhető az *iparcikkek jelentős előretörése.* A lakosság megtakarítása az 1960. évi mintegy 5,5 milliárd forintól 1970-re 42 milliárd forintra emelkedett.

L. P.

Magyar gazdasági napok a Szovjetunióban

Kallós Ödön, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke kedden a Szovjetunióba utazott, ahol a szovjet kereskedelmi és iparkamara vezetőivel folytat megbeszéléseket. Moszkvai tartózkodása során előzetes sajtókonferenciát tart az ősz folyamán Moszkvában, Novosibirszkben és Taskentben rendezendő *magyar gazdasági napok* eseményeiről.

Országos értekezlet

A kereskedelem árpolitikája

Húsz ruházati nagykereskedelmi vállalat vezetőinek részvételével, a Könnyűipari Minisztérium bevonásával kedden országos értekezletet tartottak a Belkereskedelmi Minisztériumban. A tanácskozás *Borsos László* belkereskedelmi miniszterhelyettes beszámolója alapján egybehangzóan a ruházati kereskedelmi vállalatok ár- és üzletpolitikájával foglalkozott.

A beszámoló hangsúlyozta, hogy a divat változása és az életszínvonal növekedése következtében nő a ruházati cikkek iránti érdeklődés. Ez egyes termékeknel indokolja a választék gyakoribb cserélődését, ami viszont általában az átlagárak változásával, sok esetben növe-

Kilencek és a Nemzetközösség

Az előnyök alkonya

Nagy-Britannia közös piaci csatlakozásával *nehéz helyzetbe kerültek a brit Nemzetközösség országai:* néhány év alatt megszűnnek a szigetország nyújtotta különleges kereskedelmi előnyök. A brüsszeli Közös Piac bizottság döntése alapján a 19 nemzetközösségi államnak még az idén nyilatkoznia kell, hogy milyen kapcsolatokat kíván kiépíteni a Kilencekkel.

Időpont: 1977

A politikai kapcsolatok bomlásával a Nemzetközösség egyik legfontosabb összetartó eleme a szoros kereskedelmi kapcsolat lett, ami az idők folyamán Nagy-Britannia és a tagországok között kialakult. Bár a nemzetközösségi országok szerepe az elmúlt évtizedben fokozatosan csökkent, a közös piaci országok pozíciója pedig erősödött a brit külkereskedelemben, az *angol termékek első számú exportpiaca még 1971-ben is a Nemzetközösség volt.* A Commonwealth-országok exportcikkeinek *legfontosabb felvevőpiaca* is Nagy-Britannia maradt. Termékeik az angol piacon hosszú időn át kedvezményes elbánásban részesültek; jó néhány árucikk kapott vámkedvezményt, illetve mennyiségi korlátozás nélküli bebecsátást. Ez a kedvezményezett állapot azonban 1977-ben megszűnik.

Már a korábbi brit csatlakozási kísérletek során egyértelművé vált, hogy ez a preferenciális rendszer nem maradhat fenn, hiszen a szigetországnak teljes mértékben alkalmazkodnia kell az integráció közös, kifelé irányuló gazdaságpolitikájához. Ez azt jelenti, hogy a Nemzetközösség külső, *vámfalán kívüli* terü-

letnek számít, és így nem részesülhet automatikusan a korábbi kedvezményes elbánásban. (Franciaország, volt gyarmatai és a Közös Piac közötti kapcsolatot a *yaoundei konvenció* útján teremtette meg, melynek értelmében a nyugat-európai integráció 17 volt afrikai francia gyarmat és Madagaszkár bizonyos exporttermékeit preferenciális elbánásban részesíti, számukra fejlesztési segélyeket folyósít.)

A brit csatlakozási tárgyalások idején Brüsszel *három lehetőséget* kínált a Nemzetközösség tagállamainak: 1. *részvétel*, azaz csatlakozás a yaoundei egyezményhez; 2. *társulás* más formája kölcsönös jogokkal és kötelezettségekkel; 3. *speciális egyezmények* megkötése néhány termék kedvezményes kereskedelmére.

A tagországoknak tehát *választaniuk kell.* Bár döntés még nem született, szakértők szerint a következő helyzet várható: a fejlett Ausztrália és Kanada semiféle kedvezményben nem részesül, India, Ceylon, Malaysia és Hongkong valószínűleg külön kereskedelmi megállapodást köt a társulással, míg a Karib-tenger és Afrika ügynevezett szegény nemzetközösségi államai csatlakoznak a yaoundei megállapodáshoz, hiszen jóformán monokulturális gazdaságuk — banán, cukor, kakaó, növényolaj stb. — feltétlenül exportkedvezményt igényel.

Viszonylag kedvező a nemzetközösségi országok helyzete a *vámteríték* területén. Nagy-Britannia csak jövőre kezdi meg vámrendszerének harmonizálását a Közös Piaccaal, és fokozatosan, 1977-ben jut el a teljes vámkoordinációhoz.

Igy tehát a Commonwealth-tagoknak nyújtott vámkedvezmények is csak lépcsőzetesen, 1977-tel bezárólag szűnnek meg. Ugyanakkor — és ez javítja helyzetüket — Nagy-Britannia az UNCTAD-rendszer keretében a fejlődő országok 140 feldolgozott mezőgazdasági termékét és iparcikkét vámentesen engedi be piacára.

Cukor és tejtermék

Bizonytalanok a karib-tengeri kis cukortermelő államok (Antigua, Barbados, Fiji, Jamaica, Trinidad és Tobago) értékesítési lehetőségei, hiszen egy megállapodás értelmében Nagy-Britannia meghatározott időre biztosítja számukra a cukorexport átvételét, de újabb viták várhatók a „meghatározott idő” és a kvóták körül. Rontja a karib-tengeri országok távolabbi kilátásait az is, hogy a Közös piac évről évre nagy cukorfelesleggel rendelkezik, tehát előreláthatóan nem kíván újabb, nagyobb cukor mennyiséget importálni. A végső döntésre 1974-ben, a nemzetközi cukoregylemény felülvizsgálatakor kerül sor.

Nehéz helyzetbe került Új-Zéland, amely vaj- és bárányhúsexportjának 90, sajt- és tejpor kivételének 80 százalékát eddig az angol piacra szállította. Korábban a két szigetország megállapodást kötött egymással, melynek értelmében Nagy-Britannia Új-Zéland fő mezőgazdasági cikkeit minden mennyiségi korlátozás nélkül engedi be piacára. Ez a megállapodás most érvényét veszítette. A csatlakozási okmány értelmében Nagy-Britannia ez évtől öt egyenlő szakaszban, évi 20 százalékkal csökkenti új-zélandi vajbehozatalát. Romlik a többi új-zélandi agrártermék beviteli lehetősége is.

A Commonwealth-országok értékesítési lehetőségei 1973-tól tehát határozottan *romlanak*, és ez a folyamat csak új piacok megszerzésével állítható meg. A piackutatás mellett azonban meg kell kezdeni a „hagyományos munkamegosztás” felszámolását és az elmaradott gazdaságstruktúra átalakítását. Nem könnyű és nem rövid időt igénylő feladatok ezek. Feltétlenül szükséges tehát a nemzetközösségi tagállamok számára valamiféle modus vivendi kialakítása a Kilencekkel, mert gazdaságuk nélkül nem tudná kiheverni a brit csatlakozás következtében előállott súlyos problémákat.

G. Gy.—L. P.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Az NDK legnagyobb kálisógyára

A Magdeburg körzetében levő Zielitzben épült új kálisógyár a közeli hetekben megkezdte az üzemelést. A Német Demokratikus Köztársaságnak ez a legjelentősebb kálisóüzeme. Naponta 700-800 méter mélységből 20 ezer tonna kálisót termel majd ki és dolgoz fel műtrágyává. A Német Demokratikus Köztársaság kálisótermelésben világviszonylatban a harmadik helyen áll. Tavaly 2,5 millió tonna kálisót termeltek az ország üzemei, 1975-ig a 3 millió tonnás termelési eredmény elérését tervezik. A Zielitz üzemét a Szovjetunió, az NDK, Csehszlovákia és Lengyelország szakértőinek közreműködésével építették.

Norvég-közös piaci egyezmény

Norvégia és a Közös Piac tagállamai Brüsszelben parafalták Norvégia és a Közös Piac *szabadkereskedelmi egyezményét*, amelynek eredetileg már április 1-én életbe kellett volna lépnie. Norvégia kivételének 61 százalékát a kibővített Közös Piac kilenc tagállamába szállítja. Olyan egyezményt ohajtott kötni, amely hasonlít a Közös Piac és az Európai Sza-

badkereskedelmi Társulás (EFTA) államaival kötött megállapodásokhoz.

Kávéegyezmény és exportkvóta

A Nemzetközi Kávé Szervezet (ICO) tanácsa Londonban tartott ülésén az Egyesült Államok és más tőkés ipari államok kérésére úgy határozott, hogy nem állapít meg többé Latin-Amerika, Afrika és Ázsia kávétermelő országai számára *exportkvótákat.* A határozat a szeptember 30-án lejárató kávéegyezmény érvényének további két éves meghosszabbítását irányozza elő.

Új hőszigetelő

A hazánkban eddig nem gyártott bazaltgyapot készítését kezdték meg a Könnyűipari és Szigetelőipari Vállalat tapolcai üzemében. A kiváló hőszigetelő anyaghoz a sümegi bazalt- és mészkőbányából nyerik az alapanyagot. Az összetört kőzetekből készített keveréket 1300 Celsius-fokon felolvasztják, majd mikrovastagságú szálakká formálják. Szigetelőképesége messze meghaladja a hagyományos szálal anyagokét.

NE VÁRJA MEG AZ UTAZÁS NAPJÁT!

VASÚTI MENETJEGYÉT

ELŐVÉTELBEN

VÁLTSA MEG

a MÁV jegypénztárainál vagy az utazási irodákban

HÚSVÉTRA NÉLKÜLÖZHETETLEN! NE FELEJTSEN EL IDEJEBEN VÁSAROLNI

TOKAJI BORT!

TOKAJI 4 ÉVES Ó-FURMINT, TOKAJI MUSKOTÁLYOS, TOLCSVAI SZENTVÉRI HÁRSLEVELŰ, TOKAJI FURMINT, TOKAJI SZAMORODNI, TOKAJI ASZÚ

ERŐS KÁVÉ

(Lehoczki István karikatúrája)

Beázás

Tartós esőzés után... Megbeszélte időpontban, fontos hivatalos ügyben hívom az újpesti számot. Csöng is egyet, ám azután nyekereg és abbahagyja. Később kitarátan foglalatot jelez. De türelem rózsát terem — egyszerre csak felveszik:

— Halló, itt a lőrinci fodrász kávész. — Bocsánat, téves...

Jelentkezik még az óbudai Pátyolat, özvegy X-né madárkereskedő a Belvárosból és számos magánlakás, ahonnan is különféle jókívánatokkal halmoznak el. Utolsó, elkeseredett kísérletemre szigorú férfihang recsen:

— Hárshegy szanatórium.

Vége! Már nem kérek elnézést. Csak a ház elé megfelelően berendezett kocsit, két markos kísérővel...

G. Sz. L.

Éled a Balaton

A tavasz beköszöntével a Balatonon megélenkült az élet. Szárazon és vizen megkezdődött a nyári fődény előkészítése. Vízre bocsátották a felújított SZOT-vitorlásflotta hajóit. A Sió-csatorna zsilipeit tegnap Siófokon megnyitották. A zsilipek a tó vízének csökkentése érdekében április 25-én 12 óráig lesznek nyitva. Az ideiglenes vízi utat felhasználják a kisebb hajók úsztatására is.

A halállomány gyarapítására tegnap Siófokra a Balatoni Halászati Vállalathoz angolnászállítmány érkezett. Az 1,5 millió ivadékok Budapestig repülőgéppel szállították, ahonnan tehergépkocsival vitték a Balatonhoz, s ott azonnal a tó vizébe kerültek.

METRO ÉPÍTÉSE kezdődött néhány hónappal ezelőtt Taskentben, Üzbegisztán fővárosában. A tervezők szerint 9 fok erösségű földrengést is ki kell bírnia a mélyvasútnak, amelynek első, kilenc-állomásos vonalán a vonatok 1977-ben indulnak el.

KIHÁLÁSRA VAN ITELVE az a kilenc krokodilfajta, amelyekből a legtöbb retikült és lábbelit készítik — adta hírül a svájci Morgesban megjelenő természetvédelmi világlap. A szakújság nemzetközi értekezlet összehívását szorgalmazza a krokodilok tömeges irtásának megakadályozására.

Halálos és súlyos balesetek

Jaksics Pál 50 éves budapesti gépkocsivezető taxijával tilos jelzést haladt át a VII. kerületben a Tanács körút és a Dohány utca kereszteződésében, és egy 6-os autóbussznak ütközött. A taxi vezetője és a kocsis utasa, dr. Mária Béla 70 éves budapesti nyugdíjas főorvos súlyos sérülést szenvedett. A mentők mindkettőjüket kórházba szállították. A másik utas, dr. Mária Béláné, 61 éves budapesti nyugdíjas, olyan súlyosan megsérült, hogy a helyszínen, a mentőkocsiban meghalt. Az ügyben a rendőrség vizsgálatot indított.

Az I. kerületben, a Vérmező úton Héjj Gyuláné 46 éves budapesti ápolónő szabálytalanul és figyelmen kívül ment át az úttesten, és egy

Szeles idő

A várható időjárás ma estig: Felhőátvonulások, futó esőkkel. Elénk, időnként erős, helyenként viharos lökésekkel kísért északi-északnyugati szél. A legmagasabb nappali hőmérséklet 11–16 fok között várható.

A Duna vizálása tegnap Budapestnél 270 centiméter volt.

A nyári egyetemek programja

Elkészült a TIT nyári egyetemeinek programja. Az ismeretterjesztő társulat rendezésében tizenegy hazai városban kerül sor előadásokra, kirándulásokra. Mint ismeretes, a nyári egyetemek rendezvénysorozata rendkívül népszerűvé vált külföldön is, tavaly 27 országból érkeztek vendégek. Az idén a soproni nyári egyetem nyitja elsőként kapuit. Július 8–22. között tartja előadásait az erdőszet, faipar, valamint a bioszférakutatás időszaki kérdéseiről.

A Somera Esperanto Universitato, vagyis az eszperantó nyári egyetem gyulai ülészaka július 9–15. között zajlik az eszperantó nyelv művelése, az ismeretterjesztés területén gondolkodásában. A szegedi nyári egyetemen két tagozata lesz. A pedagógiai tagozat időpontja: július 16–26-ig az iskolai csoportpszichológiai problémákat tárgyalja, művelődésméleti tagozata pedig a felnőttoktatás aktuális feladatait elemzi, július 23–augusztus 1. között.

A Dunakanyar művészeti nyári egyetem július 13–26. között működik Esztergomban. Témái: Zene és műveltség — Az iskola szerepe a zenei műveltség megalapozásában.

A balatoni nyári egyetem székhelye Veszprém lesz, itt július 15–29. között kerül sor beszélgetésekre a Balaton-környék kultúrájának és természetvilágának kincseiről.

Két kurzust tartanak Pécsen, a népek barátsága nyári egyetem rendezésében. Az egyik július 15–28. között, a másik július 29–augusztus 11. között zajlik. Témájuk a népek közötti megértés és barátság ápolása; Baranya—Pécs gazdasági-politikai-tudományos-kulturális értékeinek és viszonyainak bemutatása lesz.

Debrecenben a magyar nyelv, irodalom és kultúra lesz az egyetem témaköre, július 23–augusztus 20. időszakában. Egerben — július 30–augusztus 8. között — a műemlékvédelem, az építészeti helyreállítás és városrendezés eredményeit ismertetik. Budapesten augusztus 5–17. között kerül sor nyári egyetemi előadásokra, Magyarország gazdasági helyzetéről. A Georgikon nyári egyetem keszthelyi évadján, augusztus 6–20. között a zöldség- és gyümölcsstermesztés időszaki kérdéseiről esik szó. A Szombathelyen tartandó Savaria urbanisztikai nyári egyetem előadásainak fő témája a kis- és középvárosok urbanisztikai problémája lesz, augusztus 13–25. között.

A hagyományokhoz híven az előadásokon kívül hangversenyeken, díjnyertes filmek bemutatón, népművészeti bemutatókon, hangulatos borkóstolókon, zenés-táncos összejöveteleken is részt vehetnek a jelentkezők.

E. L.

Kiállítás Vietnamból Moszkvában

Vietnami tárgyú képzőművészeti kiállítás nyílt kedden Moszkvában, a Népek Barátsága Házában. A kiállítási anyag a hős vietnami nép harcát, mindennapi életét tükrözi. Az alkotók neves szovjet képzőművészek. Anyagaikat részben a fronton, részben a fronthoz közel eső hátrországban készítették.

Elhunyt Kerényi Károly

Kerényi Károly magyar származású klasszika-filológus és vallástörténész 76 éves korában elhunyt.

Kerényi Károly a háború előtt a pécsi, majd a szegedi egyetem tanára volt. 1943-ban külföldre távozott, és a baseli, később pedig a zürichi egyetem professzora lett. Kedden temetik a svájci Ascobanában, ahol élete utolsó éveit töltötte.

TEMETÉS

GERELYES ENDRE hamvasztás előtti búcsúztatása pénteken fél 12-kor lesz a Farkasréti temetőben.

VÉGH GUSZTÁV érdemes művész, Munkácsy-díjas grafikus, festőművész búcsúztatása és hamvainak elhelyezése csütörtökön 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Vizsgálat a londoni himlő ügyében

Az angol közegészségügyi és társadalombiztosítási ügyek minisztériuma bejelentette, hogy nyilvános vizsgálatot indít az ország területén előfordult himlőmegbetegedések ügyének felderítésére. A himlő következtében a napokban — kilencnapos időközönként — meghalt egy férfi, majd a felesége, megfigyelés alá vették a betegek ápolóját is.

A nyilvános vizsgálat célja annak felderítése, hogy nem történt-e súlyos mulasztás a hatóságok részéről. Az első megbetegedést egy laboránsnővel észlelték, aki a londoni higiéniai és trópusi gyógyászati intézetben kísérlet közben kapott fertőzést. A lány később meggyógyult. A beteget azonban néhány napig influenzásnak nézték, s így történt, hogy a járványkórház helyett egy londoni kórházban kezdték kezelni.

Az Egészségügyi Világszervezet Angliát ügyvezető járványvezetőnek nyilvánította (ami természetesen nem jelenti azt, hogy a himlőmegbetegedések valóban járványos arányokat öltöttek). Ezt május másodikán vonják vissza, abban az esetben, ha a megfigyelés alá vont ápolónő nem jelentkezik a himlő tüneteivel.

SZABADOS ARPÁD grafikusművész kiállítását nyílik meg ma Budapesten a Stúdió Galériában, délután fél 6-kor. A Képcsarnok pályázatán részt vett és díjazott csendéletek bemutató tárlata csütörtökön délután 5 órakor nyílik a Vörösmarty téri Csontváry-teremben.

A FIATAL ÖNTÖK ORSZÁGOS VERSENYENEK döntője kedden kezdődött meg a diósgyőri Lenin Kohászati Művekben.

CSERHALMI IMRE Eszter című új drámájának próbái tegnap kezdődtek meg a győri Kisfaludy Színházban. Mecser János végzős főiskolai hallgató rendezte a színdarabot, amelynek bemutatóját május elején tartják.

ANYANYELV-OKTATÁSI KONFERENCIA kezdődött tegnap a szombathelyi tanítóképzőben a magyar nyelv hete keretében.

IFJÚSÁGI FILMNAPOKAT RENDEZNEK április 24–28. között Kőszegen. Húsz versenyfilmet és versenyt kívül további 20 alkotást vetítenek. Ezzel egy időben 50 budapesti és 36 vidéki filmklub vezetőjének részvételével az ifjúsági filmklubmozgalomról tanácskoznak.

KÖSZEG LAKÁSHELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRA a kormányhatározat értelmében új lakótelep építéséhez kezdtek. A több ütemben épülő telepen mintegy 1000 lakás kap helyet.

Jelöltjeink a mai ügetőversenyekre

1. Varázsigé (2) — Viktória (10) — Vágyalom (7) — Velence (8).
 2. Ugyis (1) — Obor (6) — Sirocco (9) — Templár (8).
 3. Vehemens (3) — Vágyódó (4) — Vigyázó (5) — Vanda (2).
 4. Rózsa Sándor (2) — Útonálló (1) — Trubadúr (9) — Spártai (7).
 5. Titán (4) — Patkó Bandi (1) — Próza (2) — Tekla (8).
 6. Volta (6) — Váradi (11) — Viganó (7) — Ural (5).
 7. Nyafogó (3) — Oceán (8) — Story (1) — Számum (7).
 8. Tallér (1) — Ude (6) — Tomaj (7) — Nadragulya (3).
- A versenyek 16.30-kor kezdődnek.

ZALKA MATE-BIZOTTSÁGOT alakított a moszkvai írószervezet, a legendás hírű Lukács tibornok irodalmi hagyatékának tanulmányozására. A bizottságot, amelynek tagjai közt van Zalka Máté leánya is, Alekszandr Iszbah ír vezeti.

AZ ERKEL SZÍNHÁZ április 20-i, pénteki, A rosszul örzött lány előadásán új szerepben, Lise-ként mutatkozik be Metzger Márta, az Operaház fiatal táncművésze.

ALGERIAI-MAGYAR ORVOSTUDOMÁNYI együttműködési jegyzőkönyvet írtak alá hétfőn Algírban. A megállapodás meghatározza az orvostudomány különböző területein való tapasztalatcsere lehetőségeit és a szakértők cseréjét.

AUTÓBUSZKATASZTROFA TÖRTÉNT Kolumbia fővárosa, Bogota közelében hétfőn éjszaka. Két autóbussz összeütközése következtében tizenkét személy életét veszítette, több mint harmincan megsérültek.

AZ OLAJVEZETÉK MENTEN címmel az NDK-ban a szocialista országok fiataljai számára évenként meghirdetett képzőművészeti pályázat ez évi fődíját a Pécsi Művészeti Gimnázium szövő szakos diákja, a 16 éves Csizmadia Márta nyerte, sárközi szöttesével.

A ZÁGRABI GAVELLA SZÍNHÁZ budapesti vendégzereplése során, április 25-én, Miroslav Krleža Szentiván-napi vásár című drámáját a Vígyszínházban, április 26-án Peter Weiss Mackinpott úr szenvedései című játékát a Pesti Színházban mutatja be.

VÍZELHÁRÍTÁSI ANKÉTOT TARTOTTAK tegnap Szolnokon. Elhatározták, hogy a Zagyva és a Tarna mentén automatikus távközlési rendszer kiépítésével korszerűsítik a hidrometeorológiai információs hálózatot.

A BARTOK SZÍNHÁZ IGAZGATOSÁGA KÖZZLI, hogy a Tündér Pona április 21-i, szombat délutáni előadása elmarad.

NÖVENYVEDELMI TANÁCSKOZÁST tartottak tegnap Nyiregyháza Szabolcs-Szatmár megye mezőgazdasági nagyüzemeinek szakemberei és a szomszédos megyék mezőgazdasági vezetőinek részvételével.

PENZI CSALT KI hiszékeny emberektől Péter László 27 éves budapesti karosszerelakatos. A Fővárosi Bíróság Péter Lászlót egy évi és tizhónapi szabadságvesztésre ítélte.

MEGKÉTSZEREZTI TELJESÍTMÉNYET A Jásztejt elenevezéssel működő termelőszövetkezeti tejfeldolgozó és -értékesítő közös vállalkozás. A tagszövetkezetek 13 millió forintot szavaztak meg a rekonstrukcióra. Naponta összesen 25 ezer liter friss tejet értékesítenek majd.

A LONDONI RENDŐRSÉG közlése szerint Londonban mindennap négy amerikai stílusú utcai rablást vagy rablási kísérletet követnek el. 1968 óta az utcai támadások száma 129-százalékkal emelkedett.

MEGHOSSZABBÍTOTTÁK A FORGALOMKORLÁTOZÁST a 8-as számú fő közlekedési út 43–44. kilométer közötti szakaszán, mert a korszerűsítés az eredeti április 15-i határidőre nem készült el. Ezért fél szélességben a forgalomkorlátozást május 12-én 20 óráig meghosszabbították.

A HALÁLBÜNTETÉS VISSZAÁLLÍTÁSÁRA kérte fel a kongresszust a Nixon-kormányzat. A felhívás szerint a halálbüntetést azokban az esetekben alkalmaznák, amikor a vádlottak gyilkosság, hazaárulás, szabotázs miatt ítélték el, és már korábban is követett el nemzetbiztonság elleni bűncselekményt.

Módosult szabályozás

Kommunális-közüemi szolgáltató vállalatok — Legfontosabb: a lakosság érdeke

A Nagykörutat vízzel elárasztó locsolókocsi kezelőjének, a Margitsziget viráigait gondozó kertésznek és a szerencsét hozó kéményseprőnek a munkája közös vonásokat mutat: valamennyien kommunális, közüemi szolgáltatást végeznek. Mintegy 200 kommunális, közüemi szolgáltató vállalat van az országban. Ebbe a körbe tartozik a parkfenntartás, a kertészet, az ingatlankezelés, a köztisztaság, a kéményseprés, a távfűtés, a víz-, csatorna- és fürdőszolgáltatás, a temetkezés.

Az általánosan érvényes gazdasági szabályozó rendszer ezekre a vállalatokra is kiterjed. Tevékenységük sajátos jellege miatt azonban egész sor megkülönböztetésre — preferenciára, támogatásra — is szükség van, vagyis az általános szabályok ezekre a vállalatokra csak lényeges eltérésekkel alkalmazhatók. A Központi Bizottság novemberi állásfoglalása irányozta elő a közüemi szolgáltató vállalatok gazdálkodási rendjének felülvizsgálását. Erre alapozva dolgozták ki az érdekeltektől minisztériumok szakértői a tanács, kommunális és közüemi szolgáltató vállalatok szabályozását továbbfejlesztő javaslatokat, amelyeket a kormány jóváhagyott.

Kettős kényszer

Amint a Pénzügyminisztérium tanácsi önálló osztályán elmondták, a rendszer átdolgozásakor egész sor követelményt kellett mérlegelni. Sajátosság mindenképp, hogy ezeknek a vállalatoknak kijelölt munkájukat kötelezően el kell végezniük, tevékenységüket nem módosíthatják a termelő vállalatokhoz hasonlóan. Itt tehát szolgáltató, de igénybevételi kényszer is érvényesül, hiszen a fogyasztók sem dönthetnek úgy, hogy nem használják például a kukákat, hiszen a szemetet kötelező elhordani.

Fontos tényező az is, hogy ezek a vállalatok közvetlenül a lakosság szükségleteit elégítik ki, ezért a szolgáltatások ára — társadalompolitikai okokból — kötött. Az árak több szolgáltatásnál nem fedezik a költségeket, miközben a külső árhatalások miatt a vállalatok kiadásai növekednek, nyereségük tehát csökken. Mindezt tetézi, a szolgáltatási igények mennyiségi és minőségi emelkedése, ami beruházásokat feltételez, s ez ugyancsak növeli a vállalatok költségeit. A beruházásokat ugyanis a távlati igényekhez kell méretezni, hiszen az új lakótelepek közművesítésekor például azokat a telkeket is csatornázni kell, amelyekre csak néhány év múlva épülnek házak. A kiadások tehát azonnaliak, míg a bevételek csak évekkel később várhatók.

Gondot okoz az is, hogy e tevékenységek egy részénél jelentős szerepet játszanak a természeti tényezők. A távfűtés bevezetési költségei például, a talajadottságtól függően, vállalatokként jelentősen eltérőek lehetnek.

Mindez ahhoz a felismeréshez vezetett, hogy a nyereségérdekeltség, mint a gazdálkodás ösztönzésének fő módszere, ezen a területen nem a legjobb megoldás. Az új szabályozástól viszont az várható, hogy a nyereség alakulásától függetlenül tegye lehetővé e vállalatoknál a személyi jövedelmek és a fejlesztési források indokolt növekedését. A nyereség hatása azonban itt sem kapcsolható ki teljesen; az a cél, hogy a lehetőségek határain belül érvényesüljön ez az ösztönzés, főleg a költséggazdálkodásban. Alapkövetelmény továbbá, hogy a szabályozók legyenek a lehető legegyszerűbbek.

Bérszínvonal

E bonyolult követelmények, feltételek egyeztetése után született meg a javaslat tanácsi kommunális és közüemi vállalatok szabályozásának továbbfejlesztésére. A kormánydöntés bevezeti a szolgáltató vállalatoknál a teljesítmény mutatótól független, úgynevezett központi bérszínvonal-szabályozást. A vállalatok a középtávú terv alapján meghatározott mértékben, az önköltség terhére minden feltétel nélkül emelhetik a bérszínvonalat. Ha a meghatározott mértéket nem érik el, a megtakarítást átvihetik a következő évre, viszont a magasabb bérértéket a részesedési alapról kell fedezni, bizonyos külön szankciók mellett.

A kormány határozata szerint e vállalatok számára az évenkénti bérehez igazodóan jutalmazási, vagyis részesedési alapot kell garantálni. A tényleges nyereséget állandó adóval terhelik, úgy, hogy legalább a jelenlegi jutalmazási és fejlesztési alap képzése lehetővé váljék: Az adó befizetése után fennmaradó nyereséget felhasználhatják a vállalatok ga-

rántált jutalmazási alapjuk kiegészítésére, vagy fejlesztésre, bár a jutalmazási alapot növelni összeget maximálják. A garantált jutalmazási alapot csak a fejlesztési alap terhére vállalat kötelezettségek teljesítése után lehet a nyereségből kiegészíteni.

Az ezután még fennmaradó nyereséget az amortizáció teljes összegével együtt a fejlesztési alapba helyezik a vállalatok. A fejlesztési alap fedezi a rekonstrukciókat, a dinamikus szinttartás költségeit, a szociális létesítmények fejlesztését és a forgóalap feltöltését. Természetesen, a kommunális és közüemi szolgáltatói fejlesztés továbbra is a tanácsok feladata.

Némileg módosulnak a szolgáltató vállalatok lekötött eszköz és munkaerő adóterhei. Megszűnik az eszközlekötési járuléka, a bérjáruléka viszont a jelenlegi szinten marad. A melléktevékenységből, például építésből, szerelésből származó többletjövedelmek egy részét termelési adóval vonják el.

A Brit Nemzetközösség és a Kilencek

A kapu előtt

A Közös Piacot alkotó kilenc tagállamon kívül (Finnország kivételével) a tőkés Európa valamennyi országa társult tagsági, illetve szerződéses viszonyban áll a nyugat-európai integrációval. A kapitalista Európa „közös piacosítása” tehát gyakorlatilag befejeződött. Európa központúsága mellett a Közös Piac alakulása óta több kontinensre kiterjedő expanzív politikát folytat: 1973 elején több mint 30 nem európai országot kötött szerződés a Kilencekhez. Nagy-Britannia csatlakozásával a brit nemzetközösségi országok is kénytelenek szerződni Nyugat-Európával, 1977-től ugyanis a szigetország nyújtotta kedvezmények megszűnnek, a Közös Piac diszkriminatív vámfala mögé pedig csak megállapodással van esélyük bejutni.

Amikor a Hatok megalakították a Közös Piacot, Franciaország afrikai gyarmatai automatikusan a római szerződés részesivé váltak. A 60-as évek eleje e gyarmati országok politikai függetlenségét hozta, a volt francia gyarmatok gazdasága azonban ezer szállal kötődött az anyaországhoz. Számukra létkérdés volt a Közös Piacban akkor még vezető szerepet játszó Franciaországgal a kereskedelmi, pénzügyi és műszaki kapcsolatok fenntartása. Így kötött 1964-ben 17 volt afrikai francia gyarmat és Madagaszkár társulási szerződést a Közös Piacnal. A gazdaságtörténet ezt a megállapodást yaounde-i szerződés néven tartja nyilván. A társult országok ipari termékei vámentesen juthatnak az integrált piacra, fontosabb mezőgazdasági cikkeik pedig vámkedvezményben részesülnek. A szerződés értelmében a 18 ország gazdasági segélyt kap a közös piaci tagállamoktól, elsősorban azonban Franciaországtól. Az egyezmény főleg Franciaország számára előnyös, hiszen így gyarmatbirodalmi kapcsolatait átmentette a Közös Piacba. (A yaounde-i szerződést 1971-ben megújították s jelenlegi formájában 1975 januárjáig marad érvényben.)

Kivüállók

Három volt brit gyarmat — Kenya, Tanzánia és Uganda — 1970-ben kötött társulási szerződést a Közös Piacnal, elsősorban azért, mert nem akarták, hogy termékeik kedvezőtlenebb elbánásban részesüljenek az akkori Hatok piacán, a Yaounde-országok exportjánál. Az úgynevezett arushai társulási egyezmény értelmében a három országot ugyanazok a kedvezmények illetik meg, mint a volt francia gyarmatokat, segélyt azonban nem kapnak az integrációtól.

A Közös Piac kapui előtt most a Brit Nemzetközösség tagállamai állnak. A 36 millió négyzetkilométer területű, 800 millió lakost számláló nemzetközösség országainak fejlettsége igen eltérő, hiszen tagállam például a fejlett Ausztrália és a súlyosan elmaradott Trinidad, Tobago is. A brit csatlakozás egyik feltétele volt a nemzetközösségi preferenciák fokozatos felszámolása, a közös piaci vámszabályok alkalmazása minden kivüállóval szemben, márpedig a nemzetközösségi országok kivüállóknak számítanak, kivéve a három Arusha-országot, Nagy-Britannia mindaddig vámkedvezményeket nyújtott a nemzetközösségi országok exportjának, de 1977-től ezek megszűnnek. Nagy-Britanniának addig teljesen harmonizálnia kell vámrendszerét a Közös Piacéval.

Mi lesz azonban a nemzetközösségi or-

Az állami támogatások elsősorban az árszínvonal stabilizálást célozzák, de ahol erre lehetőség van — például az eszközlekötési járuléka megszüntetése nyomán —, csökken a támogatás. A vizsgálatok kiderítették, hogy a szolgáltatásokat fejlesztő, illetve a fenntartó támogatások között ellentmondás tapasztalható. A fejlesztés ugyanis mindig tanácsai döntés alapján valósul meg, míg a közüemek fenntartási költségeivel kapcsolatos támogatás az állami költségvetést terheli. Célszerűbb lenne a fenntartás támogatását is a tanácsok költségvetéséből finanszírozni. Természetesen ez csak fokozatosan, a tanácsai források bővülésével valósítható meg.

A vezetők személyi érdekeltisége elközlönül a részesedési alaptól, s prémiumuk elsősorban a vállalat munkájának minőségétől függ majd. Ehhez, az új szabályozással egy időben, ágazati irányelvek készülnek.

Lovász Péter

szágok exportjával, hiszen kivételük zöme a szigetországba irányul? Természetesen, hogy szerződni kívánnak az integrációval, s így termékeik (cukor, kakaó, banán, vaj) kedvezményesen juthatnak a nyugat-európai piacra.

Brüsszel három lehetőséget kínál a nemzetközösségnek: csatlakozás a yaounde-i egyezményhez, a társulás más formája kölcsönös jogokkal és kötelezettségekkel, és speciális egyezmények néhány termék kedvezményes kereskedelmére. Ausztrália és Kanada nem kap kedvezményt, India, Ceylon, Malaysia, Hongkong várhatóan külön megállapodást köt, míg a Karib-tenger és Afrika úgynevezett szegény nemzetközösségi államai minden valószínűség szerint csatlakoznak a yaounde-i egyezményhez, azonos feltételekkel. A szerződéses kapcsolatokról szóló tárgyalások az idén kezdődnek. A társulási vagy külön megállapodások azonban csak részleges megoldást jelentenek: a nemzetközösségi piacgondjai nem oldódnak meg, hanem csak tüneti kezelést kapnak. A végleges „gyógyulást” új piacok keresése és az elmaradott nemzetgazdaságok diverzifikálása jelenthetné.

A lényeg nem változik

A Közös Piac gazdasági diplomáciája mind több fejlődő országot von az integráció köré. Bár a társulási egyezmények és preferenciális megállapodások révén a fejlődő országok termékelhelyezési lehetőségei javulnak, hosszabb távon a szerződéses kapcsolatok a gazdasági szakadék elmélyülését eredményezhetik. Továbbra is megoldatlanok maradnak az infrastruktúra, az egyoldalú gazdaság-szerkezet, a foglalkoztatottság, az elavult technika problémái.

Gonda György — Lőrincz Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

KGST külkereskedelmi tudományos értekezlet

A KGST kilenc tagországa és Jugoszlávia több mint 50 tudósának részvételével Varsóban kedden megkezdődött a külkereskedelmi tudományos kutatóintézetek 14. konferenciája. Az értekezleten részt vesznek a KGST titkárságának és külkereskedelmi állandó bizottságának képviselői is. A napirenden a világgazdaság, a KGST-országok gazdasági integrációja és külkereskedelme időszerű problémáinak megvitatása szerepel.

Elhalasztották a finn-közös piaci szerződés aláírását

Finnország elhalasztotta a Közös Piac tagországaival kötött szabadkereskedelmi megállapodásának aláírását. A szabadkereskedelmi szerződés részleteit az Ausztriával, Svédországgal, Svájjal, Izlanddal és Portugáliával kötött szerződésekhez hasonlóan, tavaly megtárgyalták. Finnország az egyezményt eddig csak parafálta.

Oszták hitel az Ázsiai Fejlesztési Banknak
A Nairoiban aláírt megállapodás értelmében az Ázsiai Fejlesztési Bank elfogadta az oszták kormány által felajánlott, 100 millió oszták schilling összegű hitelt.

Bőripari tanácskozás

Pesti Ernő könnyűipari miniszterhelyettes vezetésével a bőr-, szőrme- és cipőipari vállalatok igazgatói szerdán értekezletet tartottak. Megállapították: az első félév átlag 16 százalékos termelés-növekedésen belül a szőrme-, a kesztyű- és a díszmipar 14,9, a cipőipar 16,3, a Györi Műbörgyár pedig 18 százalékkal növelte termelését az előző év hasonló időszakához képest.

A vállalatok az idén jobban kihasználták kapacitásukat, javult a munkaerőhelyzet, a munka szervezése, s már termékekben is mérhető a rekonstrukció hatása. A minisztérium egyeztető tárgyalásainak túlnyomó része az alap-, a kellék- és a segédanyagellátás javítására irányult.

A termelékenység is tovább növekedett az idén; a cipőiparban 11,5, a bőr-szőrmeiparban pedig 7,2 százalékkal. A munkásietszám, a Duna Cipőgyár kivételével, mindenütt gyarapodott, legnagyobb mérvű a növekedés a tavaly sok gonddal küszködő Minőségi Cipőgyárban.

Bőrcipőből 8 százalékkal többet kaptak az üzletek, de még mindig nem kielégítő a gyermekcipők választéka. Az exportkötelezettségeket teljesítették, a cipőipar behozta múlt évi 700 ezer pár lemaradását is.

Az 1971-ben kezdődött iparági rekonstrukció üteme a tervezettnél lassúbb. Az elmaradás okát főleg a beruházások közben bekövetkezett áremelkedésekben látják.

Magyar-jugoszláv vízügyi tárgyalások

Szegeden megkezdődtek a magyar-jugoszláv vízgazdálkodási bizottság XVIII. ülészakának előkészítő tárgyalásai. Magyar részről az OVH és négy érdekelte vízügyi igazgatóság szakemberei vesznek részt a tárgyalásokon, amelyeken a magyar és a jugoszláv tagozat együttesen dolgozza ki az árvízvédekezési, a vízhasznosítási, a folyamszabályozási és a vízvédelmi együttműködési terveket.

Jelentés Nairóiból

Malawi kivételével valamennyi afrikai ország képviselői Rionultak szerdán a Nemzetközi Valuta Alap üléséről, amikor a dél-afrikai rezsim pénzügyminisztere megkezdte felszólalását: A fajüldözés elleni tiltakozásul csatlakozott hozzájuk India, Banglades és Irak, valamint több más ország küldöttsége is.

Antonio Netto brazil pénzügyminiszter a szerdai ülésen a dél-amerikai országok és a Fülöp-szigetek képviselőitében tartott felszólalásában kijelentette: a nyugati pénzügyi rendszer reformjának több segélyt kell juttatnia a fejlődő országoknak, lehetővé téve számukra a hazai megtakarításokat.

A TASZSZ bonni tudósítója felhívja a figyelmet arra, hogy az IMF nairóbi értekezletének nemzetközi visszhangjából világosan kitűnik: súlyosak a nézeteltérések a nyugat-európai országok és az Egyesült Államok, tehát a Nyugat vezető országai között. Az európaiak követelik, hogy a dollár, amely már nem képes betölteni a vezető nyugati valuta szerepét, legyen ugyanolyan fizetőeszköz, mint a többi.

Japán Fehér Könyv

A japán kormány jóváhagyta a külkereskedelmi és iparügyi minisztérium által előterjesztett Fehér Könyvet az ország energiaproblémáiról. A minisztérium sürgeti a Fehér Könyvben hosszú távra szóló és átfogó energiapolitika kidolgozását, különös tekintettel a kapitalista világot fenyegető energiaválságra. A dokumentum szerint Japán 1971-ben 300 millió tonna olajat importált, három és félszer annyit, mint 1960-ban. Jelenleg importból fedezik az ország energiaszükségletének nyolcvanöt százalékát. Nakszone külkereskedelmi és iparügyi miniszter újságírók előtt kijelentette: a japán kormány nemzetközi értekezlet összehívását javasolja az olajtermelő, a forgalmazó és a fogyasztó országok súlyosodó ellentéteinek rendezésére.

Számítógépes helyfoglalás

A Swissair svájci légitársaság budapesti kirendeltségét is bekapcsolta nemzetközi automatikus helyfoglaló hálózatába. Az állomást szerdán Max Keller, a légitársaság európai vezérigazgatója adta át a Swissair Kristóf téri irodájában.

A légitársaság zürichi központjában működő számítógépekkel 14 ország 26 kihelyezett állomása tart kapcsolatot.

ŐSZELŐN

(Vincze Lajos rajza)

Eladatlan tonnák a TÜKER-telepeken

Tudóstónktól.

Más években ilyenkor már egymást követik az utcákon a tüzelőszert szállító kocsik. A lakosság igyekszik előre biztosítani téli fűtőanyagát. Mostanában azonban nem látszik sürgősnek a beszerzés. Egyrészt enyhék voltak az előző telek, másrészt mindinkább kiszorul a szilárd tüzelőanyag, és helyét elfoglalja a gáz, az olaj, a távfűtés. A változás lemérhető a TÜKER forgalmán is. Még a kedvezményes SZOT tüzelőakció utalványait is sokkal kevesebben vették igénybe, mint korábban. Az idén, szeptember 12-ig 164 ezer 437 darab utalványt váltottak be, értékben 21 millió forinttal kevesebbet, mint tavaly. Akinek birtokában SZOT-tüzelőutalvány van, az szeptember 29-ig beválthatja a TÜKER-telepeken. Házartási tüzelőolaj-utalványt eddig 1,5 millió forint értékben váltottak be.

A TÜKER erre az évre 1,3 millió tonna tüzelőanyag eladását iránvonta elő: a jelek szerint ez a terv nem teljesíthető. A tavalyi 919 ezer tonnával szemben az idén csak 834 000 tonna tüzelőanyagot adtak el augusztus végéig. A forgalomcsökkenés értéke 42,6 millió forint, ami 8 százalékos visszaesést jelent. Augusztus végén 125 ezer tonna készlettel rendelkeztek a budapesti TÜKER-telepek. Előreláthatóan az év végéig az eladatlan készletek mennyisége 220–230 ezer tonnára emelkedik. Ez a mennyiség a forgalom zavaralan ellátásához szükséges készleteknek a kétszerese.

Növekszik ezzel szemben a tüzelőolaj iránti kereslet: augusztus végéig a tavalyi 24 millió forinttal szemben az idén 43 millió forintért adtak el háztartási tüzelőolajat. Ez szükségessé teszi a tároló- és szállítókapacitás bővítését. A telepeken 450-ről 850 tonnára növelték az olajtartályok befogadóképességét és az olaj hához szállításához több új autót vásároltak.

A NEMZETKÖZI TBC-KONFERENCIA szerdai ülésén Tokióban dr. Vadász Imre, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet módszertani osztályának munkatársa előadást tartott a tbc-t megelőző gyógyszerkezelés mellékhatásairól.

Halálos és súlyos balesetek

A XIII. kerületben, a Petneházy utca és a Teve utca kereszteződésében személygépkocsijával nem adta meg az elsőbbséget Lay Károly 64 éves hősizetelő, és összeütközött egy 32-es autóbusszal. Lay Károly kórházba szállítása után belehalt sérüléseibe.

Baranya megyében, Bükkösd belterületén, dr. Rihmer József 58 éves jogtanácsos, pécsi lakos, személygépkocsijával elütötte a vele azonos irányban, szabálytalanul az úttesten haladó Ferenczi József 71 éves tsz-tag, helyi lakos gyalogost. A baleset következtében a gyalogos a helyszínen meghalt. A személygépkocsi vezető ellen eljárás indult.

Békés megyében, Kardoskút község határában, egy szabályosan előző motorkerékpár elütötte Für Sándorné 49 éves háztartásbeli, helyi lakos kerékpárját. Für Sándorné olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállítása közben meghalt. A balesetet az okozta, hogy a

A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság területén levő úgynevezett Görbe-érből mintegy 50 köbméter olajjal és egyéb vegyi anyagokkal szennyezett víz került a folyóba. A szolnoki igazgatóság a veszélyről azonnal értesítette az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóságot, amelynek árvízvédelmi osztaga gyakorlatot tartott a folyó szentesi szakaszán. Az osztag az eredeti tervtől eltérően a vízminőség védelmére rendezkedett be. A két part között ferde szögben kifeszített drótkötélhez gerendákat kötöttek, arra

DR. MARCZALI LÁSZLÓ, a Művelődésügyi Minisztérium Kiadói Főigazgatóságának vezetője szerdán hazaérkezett Bulgáriából, ahol 1974/75-re szóló könyvkiadási és -terjesztési együttműködési jegyzőkönyvet írt alá.

MOHAMED EL-SALHY, az egyiptomi mezőgazdasági minisztérium államtitkárának vezetésével hazánkban tartózkodó szakemberküldöttséget szerdán fogadta dr. Soós Gábor, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter első helyettese.

HAROM MUKEDVELO KÉPZŐMŰVÉS, Pethő Valéria, Fábán Nóra és Gyenei Judit kiállítása nyílik szombaton délután fél 6 órakor a Józsefvárosi Művelődési Ház kiállítóhelyiségében.

A BOLGÁR ANTIFASISZTA NÉPI FELKELES 50. évfordulója alkalmából ünnepi megemlékezést rendeztek a bulgáriai Dimitrovgráddal testvérvárosi kapcsolatokat tartó Kazincbarcikán. Az Egressy Béni művelődési központban tartott nagygyűlésen felszólalt Sztrasmir Iliev, Bulgária budapesti nagykövetségének tanácsosa is.

A VAS MEGYEI HONISMERETI MOZGALOM helyzetéről tárgyalt szerdán Szombathelyen a Hazafias Népfront Vas megyei bizottsága. Elhatározták, hogy az 1974/75. év fő programja a felszabadulás 30. évfordulójának méltó előkészítése lesz.

GÁTFALNAK ROHANT, majd a mögötte levő tóba zuhant szerdán Sydneyben egy utasszállító autóbussz. Tizenöt személy meghalt, huszonhárman súlyos sérüléseket szenvedtek.

EGY SPANYOL BANKRABLÓ BANDA kilencedik akciója után rajtvészelt. A rendőrség egy barcelonai utcán rájuk csapott, tűzharc robbant ki, amelynek során egy rendőrfelügyelő életét vesztette, s az egyik gengszter megsebesült. Nyolc banditát letartóztattak.

A DUNA-TISZA KÖZI NAPOK keretében Kecskeméten az Arany Homok szállóban szimferopoli szovjet, valamint coventryi angol, Baján a Duna étteremben a jugoszláv Zombor vidéki szerb ételkülönlegességeket főznek.

A MÁV PÉCSI IGAZGATÓSÁGÁNAK tájékoztatása szerint pályaeépítési munkák miatt október 1-től december 21-ig hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek munkanapokon — kivéve: október 3-át és 24-ét, valamint november 7-ét — Balatonmáriafürdő és Balatonszentgyörgy állomások között átszállós vágányzárás lesz. A közlekedésből kizárt 2212, 2224 és 1213 sz. vonatok utasait a két állomás között vonatpótló autóbusszokkal szállítják el.

Olajszennyeződés a Tiszán

rőzsekévéket és szalmakötegeket helyeztek, hogy a hullámverés ellenére is biztonságosan megfogyjan a felszínen úszó szennyeződéseket. Ugyanakkor csónakokról szivacsos szerkezetű szemcsésre örölt perlitet szórtak több száz méter hosszan a vízre.

A Szolnoki Vízügyi Igazgatóság hasonló óvintézkedéseket tett és a folyó alsó szakaszára már megszűrve jutott el a szerencsére nem összefüggően, hanem foltokban jelentkező szennyeződés.

TORDAI JENŐ külkereskedelmi miniszterhelyettes Moszkvába utazott, ahol csütörtökön sajtókonferenciát tart a Szovjetunióban októberben sorra kerülő magyar gazdasági napok programjáról.

ASZTALOS LAJOS kohó- és gépipari miniszterhelyettes vezetésével delegáció utazott szerdán Kijevbe a szeptember 28-tól október 7-ig tartó kijevi magyar híradástechnikai és műszeripari kiállítás megnyitására.

A BUDAPESTI KÉZMŰIPARI VÁLLALAT új üzemeit avatták tegnap a Szolnok megyei Kötelen, Tiszasülyön és Abádszalókon. Az átadási ünnepségeken részt vett Tóth János, a megyei pártbizottság titkára és dr. Hegedűs Lajos, a megyei tanács elnöke is.

A BARADZIEJ LÁSZLÓNÉNAK, a SZOT alelnökének vezetésével Mongóliában járt magyar szakszervezeti küldöttség szerdán hazaérkezett.

AZ IPARMŰVÉSZETI MŰZEUUM Kina-múzeumában (VI. ker. Gorkij fasor 12.) szeptember 28-ra hirdetett Kínai porcelánok című kiállítás készülékeiből, és csupán október 16-án, kedden délután négy órakor nyílik meg.

ÁRVIZZEL FENYEGET a nagy csapadékhullás az ausztriai Stájerországban. Több folyó kilépett medréből és egyes utak víz alá kerültek. Emelkedik a Mura és a Rába vízszintje is.

KITÖRT A MERAPI VULKÁN hatévi szunyadás után Jáva szigetén. A 2911 méter magas tűzhányó négy falut előntéssel fenyeget, a hamu eddig 15 hektár ültetvényt semmisített meg.

REMÉNYT KELTŐ ÁLLAPOTBAN VAN a denveri hatosikrek életben maradt öt tagja. Valamennyien kikerültek a légszét segítő készülékekből, és csupán az utolsónak született Nathan küzd táplálkozási problémával.

AZ ÜZEMEGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLAT dolgozóinak helyzetéről tárgyalt szerdai ülésén az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének elnöksége. Megállapították többek között, hogy az üzemorvosok utánpótlása nem látszik biztosítottnak és nagy a fluktuáció.

OTVENEZER MADAR PUSZTULT EL a Sevilla közelében levő donani biológiai rezervátumban. A feltételezések szerint a madarak a szomszédos termőterületen használt vegyi gyomirtó szerekkel fertőzött vízből ittak.

VI. PÁL PÁPA 76. születésnapját ünnepelte szerdán. A római katolikus egyházfő 1897. szeptember 26-án született a Brescia közelében levő Concesióban.

Budapest története érméken

Tudóstónktól.

Budapest egyesítésének centenáriuma jegyében éremművészeti kiállítás nyílik

szombaton a Magyar Nemzeti Múzeum első emeleti kiállítótermében. A múzeum éremtárának, valamint az Iparművészeti Tanács éremkészletének szép darabjaiból G. Héri Vera válogatta össze azokat a jellegzetes érmeket, amelyek híven kísérik a főváros történelmének főbb állomásait. Az éremművészet mindig érzékenyen reagált a történelmi és társadalmi eseményekre, így a rendező Budapest csaknem minden jelentősebb eseményét érmekkel tudta dokumentálni. Történelmi sorrendben Buda visszafoglalásától napjainkig vezet végig a veretek láncolata.

A kiállításon a látogatók, főleg a numizmatikusok örömmel tapasztalhatják, hogy erre az alkalomra az Állami Pénzverő, a Nemzeti Bank és az Iparművészeti Tanács közös összefogásával néhány újonnan vert érem is készült.

Ügetőverseny-eredmények

- Zsurnaliszta (6) — Zsugori (5) — Zsitgő (2), 23, 13, 35, 21. Bef: 197, 61.
- Kalamajka (3) — Pincér (4) — Umberto (7), 22, 13, 15, 12. Bef: 42, 49, Hármas bef: 259.
- Verzió (8) — Valéria (7) — Voita (9), 39, 14, 14, 12. Bef: 43, 47.
- Szép Ilonka (1) — Tiborc (4) — Navigátor (9), 22, 13, 16, 21. Bef: 94, 203, Hármas bef: 1302.
- Trisztán (6) — Sabina (5) — Urho (9), 29, 20, 17, 90. Bef: 57, 211.
- Tapir (9) — Vigyázó (2) — Utah (4), 104, 27, 13, 17. Bef: 480, 394.
- Rondella (4) — Tétova (8) — Tihany (5), 33, 13, 24, 13. Bef: 160, 53.
- Vitamin (3) — Urge (9) — Váradi (5), 33, 15, 27, 12. Bef: 150, 49.

Véget ért a vöröskeresztes tanácskozás

Szerdán a Magyar Vöröskereszt székházában véget ért a megyei főorvosok és a Vöröskereszt vezető munkatársainak kétnapos tanácskozása. A szakemberek az egészségügyi szakszolgálat és a Vöröskereszt együttműködésének elveit, valamint az egészségügyi törvény végrehajtásának módszereit vitatták meg.

A tanácskozás második napján Hantos János, a Magyar Vöröskereszt főtájkára zárszavában összegezte a tapasztalatokat. A résztvevők végül megtárgyalták a Vöröskereszt IV. kongresszusa határozatainak végrehajtásával kapcsolatos tennivalókat.

A Vízügyi Tervező Vállalat sajtótájékoztatója

A Vízügyi Tervező Vállalatnál szerdán délután György István igazgató sajtótájékoztatót tartott a vállalat munkájáról, legújabb terveiről.

A kiskörei vízlépcsőt átadták már, de az öntözőrendszer kiegészítéséhez továbbra is évente 10–15 szivattyútelepet terveznek. Megkezdtek a tervezési előkészületeket, különféle tanulmányok kidolgozását a csongrádi vízlépcső létrehozása érdekében. A hajózás feltételeinek javítása előtérbe került a Dunán is, s ennek érdekében végeznek különböző munkálatokat a gabcikovo—nagygyarosi vízierőműrendszerrel kapcsolatban, hiszen ez a létesítmény a Duna—Majna—Rajna-csatorna átadásával megjavuló nemzetközi hajóútnak fontos feltétele.

Elhunyt Dalnoki Ferenc újságíró

Dalnoki Ferenc nyugdíjas újságíró, aki csaknem öt évtizeden át a Pester Lloyd-nál, majd az MTI-ben dolgozott, 78 éves korában elhunyt. A Magyar Távirati Iroda saját halottjának tekintti. Temetéséről később történik intézkedés.

HALÁLOZÁS

FODOR JÓZSEF, a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetett 61 éves korában elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása október 3-án 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben, közli az MSZMP I. kerületi bizottsága.

Frederick B. Dent Varsóban

Olechowski lengyel külkereskedelmi és Frederick B. Dent amerikai kereskedelmi miniszter elnökletével Varsóban megkezdte tanácskozásait a két ország kereskedelmi együttműködési vegyes bizottságának harmadik ülészaka. Frederick B. Dent, küldöttség élén, kedden érkezett a lengyel fővárosba.

Látogatását kommentálva a Slowo Powszechno című varsói lap a többi között rámutat, hogy az amerikai kereskedelmi miniszter Budapestről érkezett Varsóba, majd onnan Moszkvába repül. Ez a tény azt bizonyítja, hogy az USA új módon közelíti meg a KGST-országokkal folytatott kereskedelem kérdését.

Piotr Jaroszewicz lengyel miniszterelnök szerdán fogadta Frederick Dentet.

Elutazott a Doni Kozák Ének-és Táncegyüttes

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság vendégként tíz napig hazánkban tartózkodó Doni Kozák Ének-és Táncegyüttes szerdán elutazott Budapestről. Az együttes A Csendes-óceántól a Balti-tengerig rendezvénysorozat keretében nagy sikerrel szerepelt Budapesten és több vidéki városban. Búcsúfelliépésüket kedden az Ikarus mátyásföldi művelődési házában tartották.

Magyar szemüvegkeret-gyár Hanoiban

Hat műszaki szakember érkezett a Vietnami Demokratikus Köztársaságból az Esztergomi Látszerészeti Eszközök Gyárába, a Granvisusba. Három hónapot töltenek a vállalatnál. A szemüvegkeretek gyártási technológiájával ismerkednek, mert ők irányítják majd Hanoiban annak a szemüvegkeret-gyárnak a szerelését és termelését, amelynek berendezéseit a magyar gyár már szállította. Négy esztergomi szakember is elutazik a vietnamiakkal és segíti majd a munka megindítását. Az esztergomi gyár mintegy 50-féle gépet és berendezést küldött a VDK-ba, s az üzem terveit is az esztergomiak készítették.

Felhős, párás idő

A várható időjárás ma estig: Erősen felhős idő, többfelé esővel, keleten egy-két helyen zivatarral. Mérsékelt, több helyen élénk északkeleti, északi szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 15–20 fok.

A Duna vizállása tegnap Budapestnél 126 centiméter volt.

Losonczi Pál fogadta a végrehajtó bizottság tagjait

A szövetkezeti mozgalom politikánk szerves része

Fehér Lajos beszéde az SZNSZ központi bizottságának tanácskozásán

A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének budapesti ülészaka csütörtökön legnagyobb jelentőségű eseményéhez érkezett: dr. Moritz Bonow elnöklétével megkezdődött a világszervezet központi bizottságának három napra tervezett tanácskozása.

Az SZNSZ két kongresszusa közötti legfőbb vezető testületet a Magyar Népköztársaság kormánya nevében Fehér Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese köszöntötte, majd a következőket mondta:

— Megtisztelő számunkra, hogy a világ legnagyobb és legrégebb, nagy tekintélyű, nem kormányzati nemzetközi szervezete, amely 66 ország 284 millió szövetkezeti tagját képviseli, ebben az évben Magyarországon tartja üléseit. A magyar kormány a dinamikus fejlődő magyar szövetkezeti mozgalom nemzetközi elismerésének tekintve, hogy a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének központi bizottsága elfogadta a magyar szövetkezeti szervek meghívását.

Utalva a magyar szövetkezeti mozgalom csaknem 100 esztendő múltjára, megemlítette, hogy Budapest 1904-ben már ott-hont adott a világszervezet kongresszusának, két esztendővel ezelőtt pedig a nőszövetkezők tanácsadó testülete ülésezett hazánkban, majd így folytatta:

— A magyar kormány és szövetkezőink több milliós tábora élénk figyelemmel kíséri az SZNSZ tevékenységét, valamint a szövetkezeti szervezetek közötti mozgalmi és gazdasági kapcsolatuk fejlődését. Különösen nagyra értékeljük azt a munkát, amelyet a szövetség a népek közötti kölcsönös, jobb megértés, a béke és a biztonság megteremtés érdekében kifejt.

Önállóság és egyenjogúság

A magyar szövetkezetekről szólva megállapította:

— Hazánkban a szövetkezeti mozgalom a felszabadulás óta nagy minőségi változáson ment keresztül, s ez szövetkezeti életünk valamennyi területére jellemző. A megváltozott társadalmi-gazdasági rendszer körülményei között a népgazdaság fejlődésének útjében jelentős szerepet játszottak az utóbbi években a döntő szerepet játszó gazdasági irányítás új rendszere és a korszerű szövetkezetpolitikai elvek nyújtotta lehetőségek. Ezek eredményeként a szövetkezetek többsége dinamikus fejlődést, hatékonyan gazdálkodott. Gazdasági erejük növekedésén túl a fejlődés a szövetkezeti sajátosságok harmonikus érvényesülésében, az önkormányzati élet, a demokratizmus tartalmi kibontakozásában is lemérhető.

A Minisztertanács elnökhelyettese hangsúlyozta: a szövetkezeti mozgalom fejlesztése egész politikánk szerves része. Tervgazdálkodásunkat a szocialista tulajdon mindkét formájának, az állami és a szövetkezeti tulajdonnak együttes fejlesztésére alapozzuk. Oly módon tesszük ezt, hogy érvényesüljön a szövetkezetek szervezeti és gazdasági önállósága, a szövetkezetek és az állami vállalatok egymás közötti kapcsolatában pedig az egyenjogúság. Államunk biztosítja a szövetkezés szabadságát. Ez azt jelenti, hogy a szövetkezet alakítása a jogszabályok szerint meghatározott keretek között, a gazdasági élet minden olyan területén lehetséges, ahol a szövetkezeti forma az érdekelt állampolgárok számára előnyösnek mutatkozik. A társadalmi fejlődés megköveteli, hogy az állampolgárok széles körét átfogó szövetkezetek szabadon gyakorolhassák társadalmi feladataikat. E nemcsak a valóra váltásait segíti elő a szövetkezetek demokratikus önkormányzata,

nagy figyelmet fordítva a tagok életkörülményeinek és szocialista gondolkodás-módjának továbbfejlesztésére.

Fehér Lajos szövege arról is, hogy az állam gazdasági irányító munkája és hatósági tevékenysége során körültekintően ügyel a szövetkezeti sajátosságokra; nem ír elő olyan feltételeket, amelyek hátrányos megkülönböztetést jelentenek a szövetkezetek számára, ugyanakkor a szövetkezeteknek nyújtott nagyfokú önállóság mellett, az állam természetesen nem mondhat le törvényességi felügyeleti jogáról. Elvárja és ellenőrzi, hogy a szövetkezetek megtartsák a jogszabályokat, és működésük megfeleljen a törvényes követelményeknek és alapszabályuknak.

A továbbiakban elmondta: a hazánkban működő mintegy 5500 különböző szövetkezet az összes vállalatnak csaknem fele. A szövetkezetek 3,5 milliós tagsága az összlakosság 35 százaléka. A szövetkezetek az évi nemzeti jövedelemnek mintegy 25 százalékát állítják elő. Részesedésük az egyes ágazatokban meghatározó, illetve igen jelentős. Így például a mezőgazdaságban az összes termelés érték mintegy 70, az építőiparban 17, a bűtörparban 32 százalék a szövetkezeti termelés aránya. A szövetkezetek végzik a lakossági szolgáltatásoknak csaknem 60, s bonyolítják le a kiskereskedelmi forgalom több mint 30 százalékát.

Egységes szabályozás

A szövetkezetek eredményei, társadalmi és gazdasági életünkben elfoglalt helyük, a hosszú időn át összegyűlt gazdag tapasztalatok 1971 végére megteremtették annak feltételeit, hogy az országgyűlés törvénybe iktassa szövetkezeti mozgalmunk legfontosabb, irányító elveit. Az egységes szövetkezeti törvény elfogadásával az országgyűlés olyan jogszabályt alkotott, amely minden szövetkezetre érvényes és egységesen szabályozza a szövetkezeti mozgalom alapvető kérdéseit.

A Minisztertanács elnökhelyettese lezárta: hazánkban a szövetkezetek jelentős részt vállaltak a szocializmus építésében. Az állam hosszú távon számol a szövetkezetek létevel, támogatja a dolgozók szövetkezeti elképzeléseit, s azok megvalósításához hathatós, sokoldalú segítséget ad.

Ezután arról szövege, hogy a magyar szövetkezeti mozgalom töretlen fejlődése lehetővé és szükségessé teszi a nemzetközi szövetkezeti kapcsolatok korszerű alakítását, az együttműködés megfelelő formáinak keresését, majd így folytatta:

— A szocialista országok kapcsolatainak további erősítésén munkálkodva, a szövetkezeti területen is elő kívánjuk mozdítani a nemzetközi gazdasági integráció kölcsönös előnyökön alapuló kialakítását, működését. A nem szocialista államok szövetkezeti mozgalmával a mindkét fél számára egyaránt kedvező gazdasági, mozgalmi és kulturális kapcsolatok fokozottabb kiépítését és elmélyítését szorgalmazzuk.

Megállapította, hogy a magyar kormány aktívan részt vesz az Egyesült Nemzetek Szervezete második fejlesztési évtizedének megvalósításában. Az SZNSZ ehhez kapcsolódó szövetkezeti fejlesztési évtizedének célkitűzéseit a magyar szövetkezetek is magukévá tették. Egyetértünk az azzal a törekvéssel és munkával — mondotta —, amelyet a szövetkezetek a fejlődő országok megsegítése érdekében fejtenek.

Fehér Lajos kedvezőnek értékelte a magyar szövetkezetek országos szerveinek közreműködését az SZNSZ-ben. Mint mondotta, a magyar kormány egyetért azzal, hogy a szövetkezetek nemzetközi kapcsolatainak alapja a jövőben is a szövetkezetek nemzetközi szolidaritása,

együttműködése és a kölcsönös támogatás elve legyen.

— A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének tevékenysége sok vonatkozásban egybeesik a mi célkitűzéseinkkel — mondta befejezésül —, éppen ezért örömmel üdvözöljük hazánkban a ma kezdődő tanácskozást. Meggyőződésünk, hogy a mostani közös gondolatcsere is hozzájárul a népek közötti kölcsönös megértés, a béke és biztonság ügyének előbbreviteléhez.

Fehér Lajos végezetül a magyar kormány nevében jó munkát kívánt az SZNSZ központi bizottsága budapesti ülésének.

Az Elnöki Tanács elnökénél

Losonczi Pál, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége budapesti ülészaka alkalmából csütörtökön a Parlament Munkácsy-termében fogadta az SZNSZ végrehajtó bizottságának tagjait. Losonczi Pál meleg szavakkal üdvözölte a végrehajtó bizottság tagjait, s kifejezést adott annak a meggyőződésének, hogy az SZNSZ budapesti ülészaka nagymértékben elősegíti a nemzetközi és ezen belül a magyar szövetkezeti mozgalom tevékenységét, a szövetkezeti tagok javára, a világéle érdekében. Az üdvözlő szavakra válaszolt dr. Moritz Bonow, az SZNSZ elnöke.

Az Elnöki Tanács elnöke ezt követően közvetlen beszélgetést folytatott az SZNSZ vezetőivel.

A szívesleg légkörben lezajlott találkozó részt vett Rév Lajos, az Országos Szövetkezeti Tanács soros elnöke, dr. Molnár Frigyes, a SZÖVOSZ elnöke, Szabó István, a TOT elnöke és Fehér Lajosné, az OSZT-nöbizottságának elnöke is.

Nyers Rezső felszólalása

Üzem- és munkaszervezési aktívaülés

Szardán és csütörtökön a kőbányai üzemek, intézmények gazdasági és politikai vezetői, valamint több vállalat szocialista brigádvezetői aktívaülést tartottak az MSZMP X. kerületi bizottságának rendezésében. A tanácskozás résztvevői megvitatták az MSZMP Központi Bizottsága üzem- és munkaszervezéssel kapcsolatos 1971. decemberi határozatának

Huszonöt éves az UVATERV

Az Ut- és Vasútervező Vállalat megalkulásának 25. évfordulója alkalmából Skoda Lajos igazgató csütörtökön sajtótájékoztatót tartott az eredményeiről és feladataikról. A vállalat részt vett a közlekedéspolitikai koncepció megvalósításában, a közúti hálózat fejlesztési terveinek kidolgozásában, legújabbán pedig a Minisztertanács határozata alapján megvalósítandó 500 kilométeres autópálya tervezésében. Az UVATERV évi 4-5 milliárd forint értékű kivitelezési munkái között szerepel üzemanyag-töltő állomások, autóbussz-pályaudvarok tervezése, s a metró is a vállalat szakembereinek tervei alapján készül.

Poliészterszövet-gyártás

A Pápai Textilgyár 1980-ban már évi 5 millió négyzetméternyi poliészterszövetet gyárt. Ez termékeinek 25 százaléka lesz. Erre az évre két és fél millió négyzetméter poliészter ing- és blúzanyag előállítását terveztek, de elsősorban külföldi megrendelésekre, hárommillió négyzetméterre kell emelniük az idei termelést. A poliészter műszálát a gyár eddig nyugati importból szerezte be. A magyar-lengyel műszálegyezmény új lehetőséget nyit: a kísérleti üzemen már ismerkednek a lengyel műszállal és foglalkoznak alkalmazási lehetőségeivel.

A Tisza II. hasznosítása

A második tiszai vízlépcső körzetének mezőgazdaságáról tanácskozott csütörtökön Szolnokon az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság munkacsoportja dr. Gergely Istvánnak, a Szolnok megyei pártbizottság első titkárának vezetésével. Megvizsgálták, hogy a Tisza mentén már meglévő és a következő években megvalósuló öntözési lehetőségek milyen új technológiai, üzemszervezési módszerek bevezetését igénylik és milyen eszközökkel lehet a mezőgazdaság termelését intenzívebbé tenni.

Szovjet energiaexport

Válság nélkül

A Szovjetunió területének ötven százaléka, nem kevesebb, mint 11 millió négyzetkilométer távolilag olaj- és földgázlelőhelyek tekinthető — írta a közel-múltban a Pravdában Trofimuk akadémikus, rámutatva, hogy a Szovjetunió európai részén a geológusok két óriási lelőhelyet feltételeznek. Az egyik az Ural és a Timan folyók közötti vidék, a másik a Kaspi-tengeri alföld. A mérések szerint Ázsiában a kelet-szibériai és a távol-keleti szárazföldön, valamint a kontinentális talapzatban rejlenek még hatalmas olajkészletek. Szénhidrogének szempontjából figyelemre méltó az Amur és a Primorje-vidék is.

A világ földgázkincsének 50, kőolajkészletének pedig 25 százaléka a Szovjetunióban található. Manapság, amikor a tőkés világ nagy részét az energiaválság fenyegeti, amikor egymás után vezetik be az energiatakarékossági intézkedéseket, s minden ország terveket dolgoz ki távlati energiaszükségletének kielégítésére, felbecsülhetetlen értéket jelent a szovjet energiagazdagság. A Szovjetuniónak még jó ideig nem kell energiaválságtól tartania, sőt jelentős kőolaj- és földgázexportorré válik a közeljövőben, nemcsak a szocialista, hanem a kapitalista világban is.

Érthető, hogy a nagy energiagigányú és egyre inkább kimerülő tartalékokkal rendelkező tőkésországok (elsősorban az USA és Japán) fokozott figyelmet fordítanak a szovjet energiára.

A kőolaj- és földgáztermelés, illetve a kincs kiaknázása és felkutatása azonban igen költséges. Ezt jól jellemzi, hogy a Szovjetunióban évente hárommilliárd rubelt költenek geológiai kutatásokra, ennek felét a szénhidrogének feltárására. A nagy nyugati cégek szívesen vállalnak részt a felszínre hozatal költségeiből, amit a Szovjetunió majd energiahordozók szállításával ellentételez.

Oszipov külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint az amerikai Tennessee, Texas Eastern Transmission és Brown

végrehajtása során szerzett tapasztalatokat és az ezzel összefüggő további feladatokat. Az aktívaülést részt vett és felszólalt Nyers Rezső, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, jelen volt továbbá Nagy Richárd, a budapesti pártbizottság titkára.

and Root képviselői jegyzőkönyvet írtak alá, amelynek értelmében a három társaság részt vesz a nyugat-szibériai földgáz-kiaknázásában és a szovjet földgáz egy részének az USA-ba szállításában. (A tervek szerint a szovjet földgáz előbb cseppfolyósítják, majd hatalmas tankhajókban szállítják az Egyesült Államokba.)

A jakutiai gázmezők kiaknázásáról kötött megállapodás — amerikai kongresszusi és szovjet kormányjövahagyás után — előzetes számítások szerint a következő negyedszázadban 20 milliárd dollárral emeli a szovjet — amerikai kereskedelmi forgalom értékét. (Összehasonlításképpen: az elmúlt évben a két ország egymással folytatott külkereskedelmének értéke 580 millió dollár volt.)

Az aláírt alapmegállapodással természetesen nem zárult le a szovjet — amerikai olaj- és földgázügylet. További szerződések állnak előkészítés alatt, és interkontinentális vezeték megépítése is szóba került.

A szovjet energiaexport hírei közé tartozik, hogy üzembe helyezték a Barátság vezetéknek a Szovjetunióból Lengyelországon át az NDK-ba vezető második szakaszát. (A vezeték első ágán 1964 és 1973 márciusa között 100 millió tonna haladt át.) Másfél éven belül megindul az Ausztriába, az NSZK-ba, Franciaországba, Olaszországba és Finnországba irányuló csővezetékes földgázszállítás is.

G. Gy. — L. P.

Kerámikus vegyészek

A Veszprémi Vegyipari Egyetemen, a Finomkerámiaipari Művek kezdeményezésére megkezdtek az elektromechanikai szakmérnökök képzését. A két éves oktatás során az iparág gyártóüzemeiben dolgozó vegyész- és elektromérnökök megismerkedhetnek a szigetelőkerámia előállításával kapcsolatos tudnivalókkal, a nemzetközi tudomány legújabb eredményeivel.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Norvégia kiterjeszti felségvizeinek határát?

V. Olav norvég király a parlament őszi ülészakánának megnyitáskor bejelentette, hogy Norvégia felségvizei határának kiterjesztésére törekszik. A halászati övezetnek 200 tengeri mérföldre történő kiterjesztését javasolják majd. A felségvizek határának kiterjesztését szerződésben kell szabályozni. Izland 1972-ben 12-ről 50 tengeri mérföldre terjesztette ki halászati övezetének határát.

NDK-NSZK pénzügyi tárgyalások

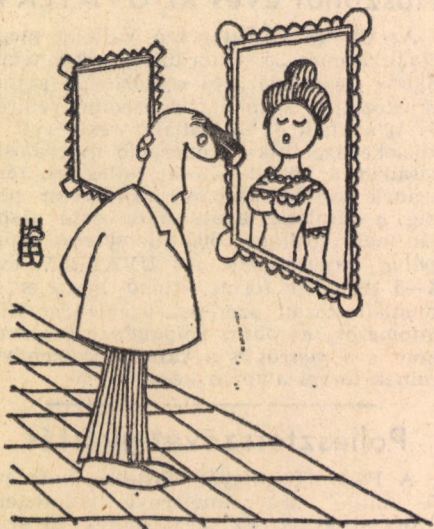
Horst Kaminsky, az NDK pénzügyminiszteriumának államtitkára és Karl Otto Pöhl, a bonni pénzügyminiszterium államtitkára Berlinben tárgyalásokat kezdték a két ország nem kereskedelmi jel-

legű fizetési és elszámolási forgalmáról. Abban állapodtak meg, hogy a tárgyalásokat november 22-én Bonnban folytatják.

Bezárják a Bosch-csoport egyik üzemét

Eredménytelenek maradtak azok a fázisok, amelyekkel azt akarták elérni, hogy ne kerüljön sor az Elektro und Feinmechanik Aachen, a Bosch-csoport egyik leányvállalata bezárására. Az aachen-i üzem háromszáz dolgozója előtt bejelentették a stuttgarti vállalatvezetőség határozatát: a gépkocsik elektromos felszerelését készítő aachen-i üzemrészleget Hildesheimbe és Göttingenbe helyezik át. Csupán az aachen-i üzemrészleg működésének megszüntetését halasztották 1974. március 31-ről június 30-ra.

MŰERTŐ

(Gerse László karikatúrája)

Film a Szozuz és az Apollo közös útjának előkészületeiről

A Bakuban folyó 24. nemzetközi űrhajózási kongresszuson bemutatták a Szozuz és az Apollo űrhajó közös útjának előkészületeiről az Egyesült Államokban készült *színes dokumentumfilmet*. A film megőrökíti a kozmikus térség együttes kutatásáról szóló szovjet-amerikai egyezmény ünnepélyes aláírásának aktuálisát, a két ország űrhajósainak találkozását, a szovjet tudományos intézetek kozmikus modelleken végzett közös munkáit.

A Képzőművészeti Főiskola közleménye

A Magyar Képzőművészeti Főiskola felvételi vizsgát hirdet rendkívüli rajztanárképző tagozatán mindazok számára, akik: kétéves pedagógiai gyakorlattal; általános iskolai rajztanári oklevéllel, illetve a képzőművészeti vagy iparművészeti főiskolán 4 érvényes felévvél rendelkeznek.

Tárgyrestaurátor szak levelező tagozatán mindazok számára, akik: kétéves múzeumi tárgyrestaurátor (kerámia, fém, csont, bőr stb.) gyakorlattal, középkorai végzettséggel, szakmai alapfokú tanfolyammal vagy főiskolai végzettséggel rendelkeznek.

A jelentkezési korhatár 45 év, a felvételi vizsga ideje: 1974. január 2., 3., 4. A jelentkezést 1. év november 15-ig a főiskola rektori hivatalába kell benyújtani, bővebb felvilágosítást ugyanott adnak.

A Sempelweis Orvostudományi Egyetem közleménye

A Sempelweis Orvostudományi Egyetem hat hónapos előkészítő tanfolyamot indít az 1974/75-ös tanév felvételi vizsgáira. A tanfolyam résztvevőivel hetenként háromszor foglalkoznak a szakemberek. Jelentkezni — értségi bizonyítvány birtokában — az e célra rendszerített nyomtatvány kitöltésével lehet, amely az egyetem központi épülete portáján (Bp. VIII., Üllői út 26.) kapható. A jelentkezési lapot október 25-ig kell az egyetem rektori hivatalához beküldeni.

Halálos és súlyos balesetek

A hajdúszoboszlói vasútállomás közelében Horváth Dezső Sándor 59 éves hajdúszoboszlói nyugdíjas a fényorompó tilos jelzése ellenére kerekéjával a vasúti sínekre hajtott, és a postavonat halálra gázolta.

Dodonka István 46 éves lakatos csoportvezető, aki az Oroszlányi Szénbányák III. számú üzemegegyében a drótkötélpálya hat méter magas felépítményén biztonsági öv nélkül dolgozott, a földre zuhant és a helyszínen meghalt. A felelősség megállapítása folyamatban van.

A Karácsony Sándor utcában szabálytalan helyen, figyelmen kívül haladt át az úttesten Mogyorósi Károlyné 74 éves nyugdíjas, budapesti lakos, és egy motorkerékpár elütötte. Súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

Virányi László 26 éves vegyipari szakmunkás, budapesti lakos, a Budaörsi út és a Nagyszőlősi út kereszteződésében motorkerékpárjával gyorsabban haladt, mint a szabályok megengedik. Súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

A Margit-híd budai hídfőjének lejárójánál levő kijelölt gyalogátkelőhelyen tilos jelzésnél haladt át Szász Sándor 74 éves nyugdíjas, budapesti lakos, és egy személygépkocsi elütötte. Súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították kórházba.

Anappali fölmelegedés gyengül

A várható időjárás ma estig: Lassan növekvő felhőzet, elsősorban nyugaton és északon szóróvályósan előforduló esők, mérsékelt, időnként megélelt déli, délnyugati, később a Dunántúlon nyugati, északnyugatra forduló szél. A legmagasabb nappali hőmérséklet északnyugaton 13-16, máshol 16-20 fok.

A Duna vízállása tegnap Budapestenél 137 centiméter volt.

Dél felé tart a hideg levegő

Észak-Európában már havazik

Két, egymástól eltérő időjárási front alakult ki kontinensünkön. A Párizs, Prága, Varsó vonaltól délre, így a Kárpát-medencében is, még tart a kellemes őszi idő. A reggeli ködök után általában száraz, napos, enyhe az időjárás ezeken a helyeken. A hőmérséklet 20 fok körüli, sőt egyes déli országokban még jóval 20 fok fölé is feugrik a hőmérő higanyszála.

Ugyanakkor a képzeletbeli határvonaltól északra betört a hideg sarkvidéki levegő. Ezekben az országokban északi széllel kísért télies az idő. A nagy mennyiségű csapadék jó része már hó alakjában esik le. Így a Balti-tenger vidékén

A MAGYAR PARTIZÁN SZÖVETSÉG képviselőjében csütörtökön Olaszországba utazott dr. Balassa Sándor, a Margit-kórház igazgató főorvosa, aki Capriiban (Modena) részt vesz a fasizmus áldozatai emlékműzeumának avatási ünnepségén, valamint az egyidejűleg ugyanott rendezendő nemzetközi antifasiszta találkozón.

KOPERNIKUSZ-KIÁLLÍTÁS nyílik a Kossuth Klubban, a TIT budapesti szervezete csillagászati és űrkutatási szakosztály rendezésében. Kopernikusz születésének 500. évfordulója alkalmából. A kiállítás október 15—20. között tekinthető meg.

SZLOVÉN KÖZIGAZGATÁSI KÜLDÖTTSEG érkezett tegnap Szombathelyre, kétnapos Vas megyei látogatásra. A vendégek felkeresték Bük-fürdőt és Kőszeget, majd tanácsi vezetőkkel találkoztak.

A LANGOK MARTALEKÁVÁ lett csütörtökön reggel egy háromszintes áruház a japáni Kobe városában. Ott személy életét vesztette, hatan megsérültek.

A SZABADTÉRI NEPRAJZI MŰZÉUM szentendrei igazgatósága közli, hogy október 13—14-én, szombaton és vasárnap, technikai okok miatt, csak 10 és 15 óra között látogatható a múzeum. Belépés díjtalan, 11, 12 és 14 órakor szakvezetést biztosítanak.

TŰZ UTÓTT KI a jugoszlávai Pancsován, a HIP vegyi művek műtrágyagyártó részlegében, ahol egy hangárszerű helyiségben mintegy 10 ezer tonna műtrágya volt a raktáron. A tűz következtében mérgező gázok kerültek a levegőbe.

SKYLAB ELNEVEZÉSŰ BÉLYEGBLOKKOT ad ki október 16-án a Magyar Posta. Az új reprezentatív bélyegblokkot ötszínű mélynyomással az Állami Nyomda készítette, Kékesi László grafikusművész tervei alapján. A téglalap alakú bélyegblokk névértéke 10 forint.

HÁROM SZEMÉLY ÉLETÉT VESZITTE és 1500 embert kellett repülőgépen elszállítani a tűzvész miatt, amely szerdán tört ki a kanadai Labrador-félszigeten levő Mount Wright egyik káminjában.

A BÜNTETETT ELŐLETTŰ Susánszki András, 57 éves állami gazdasági dolgozó, kakucstanyai lakásukon, szóváltás közben vasvillával és baltával ütölte feleségét. A szerencsétlen asszony a sérüléseibe belehalt. A Békés megyei Rendőr-főkapitányság Susánszki Andrást előzetes letartóztatásba helyezte.

MOGÚRT

GÉPJÁRMŰ KÜLKERESKEDELMI

VÁLLALAT

Budapest VI., Benezur u. 13.

KERES

gyakorlattal rendelkező

szervezési vezető,

elemző közgazdászt

JELENTKEZÉS

részletes önéletrajzzal

a munkaügyi osztályon

és Leningrádban mínusz 1 fokot mértek csütörtökön, és Stockholmban sem emelkedett a hőmérséklet plusz 2 fok fölé.

A meteorológia szerint dél felé tart a hideg levegő, mely rövidesen hazánkban is érezteti hatását. A következő egy-két napon még csak az ország északi és nyugati megyéiben lesz valamivel hűvösebb — máshol még rövid időre enyhe marad az ős.

A hét végére azonban már megjelennek a sűrű felhők, jelentős lehűlés is várható, elsősorban napközben. Egy-két helyen gyenge talajmenti fagy is elképzelhető.

MOLNÁR GÉZA, az írószövetség titkára lengyelországi látogatásra érkezett. Varsóban és Wloclawekben a magyar irodalom időszerű problémáiról tart előadást, s eszmecsere-t folytat a lengyel írószövetség vezetőivel a kétoldalú együttműködésről.

A HAZÁNKBAN VENDEGSZEREP-LŐ litván kamarazenekar tegnap a nyíregyházi Móríz Zsigmond Színházban lépett közönség elé. Vezényelt Szauljusz Szondeckisz, közreműködött David Geringsz gondokaművész.

ÉNEKES SÁNDOR, a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója, aki szeptember 15-én balesetet szenvedett, sérüléseiből felgyógyulva, csütörtökön elhagyta a miskolci megyei kórházat.

HATALMAS GYÉMÁNTOT kínált megvételre szerdán egy ismeretlen férfi egy barcelonai ékszerkereskedőnek. A tulajdonos alkalmazottja nyomban értesítette a rendőrséget. A férfinál — asztalkendőbe csomagolva — nagy mennyiségű ékszer talált. Miután nem tudta igazolni, hogyan jutott a vagyont érő ékszergyűjtemény birtokába, őrizetbe vették.

KOSZTA ROZÁLIA gyulai festőművész tárlatát csütörtökön este Sziget Klubjának rendezésében, a Tizek Klubjában. A megnyitást ánkét követte.

FELBORULT EGÝ FRANCIA RÉVHAJÓ a La Manche csatornában csütörtökön. A bajbajutottak segítségére siető angol komp két személyt a fedélzetre vett, további tizenhárom tengerész után folyik a kutatás.

ŐSBEMUTATÓ volt tegnap a Bartók Gyermekszínházban. Gárdonyi Géza A láthatatlan ember című regényéből készült darab került színre. A főbb szerepeket fiatal művészek játszották.

UNNEPÉLYES DÍJKIOSZTÁSSAL ért véget tegnap a prágai Magyar Kultúra dísztermében, a csehszlovák főváros középiskolásainak Petőfi-szavolőversenye. A jubileumi év alkalmából a cseh oktatásiügyi minisztérium és a cseh Petőfi-emlékbizottság által rendezett versenyen részt vett Prága valamennyi gimnáziumának több száz diákja.

HATVAN ORSZÁG KIÁLLÍTÓINAK részvételével tegnap Frankfurtban megnyitotta kapuit a 25. nemzetközi könyvásár. A kiállításon 3814 kiadó csaknem negyedmillió műve szerepel. Magyarország ezernél több kiadványt állít ki.

HIDROBIOLÓGUS-NAPOK kezdődtek tegnap Tihanyban a Magyar Hidrológiai Társaság és az MTA tihanyi biológiai kutatóintézet rendezésében. A háromnapos tudományos ülésen 30 előadás hangzik el.

Gépeltérítés és géprablási kísérlet

Hongkongban ért földet a Fülöp-szigeteki légitársaság belföldi légi járatának gépe, amelyet három Fülöp-szigeteki fiatal kerített hatalmába Manilában.

Mint Hongkongban hivatalosan bejelentették, a géprablók rövid repülőteri vesztelés után megadták magukat. Tűzukat, a Fülöp-szigeteki légitársaság elnökét szabadon bocsátották, majd fegyvereiket átadták a repülőteri hatóságoknak.

A gépek engedélyt adtak, hogy visszaterjen Manilába — „közölték hongkongi kormányforrások.

A gép rövid várakozás után felemelkedett és — egyelőre ismeretlen irányba — távozott.

A támadó és egy rendőr sebesült meg annak a gépeltérítési kísérletnek a során, amelyet szerdán követett el egy 24 éves diák Mexikóváros repülőterén.

A személyzet éberségét kijátszva, benyomult annak a Boeing-727 típusú utasszállító repülőgépre az utasterébe, amely 74 személlyel a fedélzetén Mexikóvárosból Montereybe készült.

A repülőgép parancsnokának sikerült elmenekülnie, de a támadó az utasokra szegezett pisztollyal azt kiabálta: „Kinába akarok repülni!” Követelte továbbá, hogy — a repülőgép parancsnokának pótlására — egészítsék ki a gép személyzetét, s hogy a gép fedélzetén foglaljon helyet az igazságügy-minisztérium egyik képviselője is.

Balszerencséjére az utasok között tar-

Kiosztották az orvosi Nobel-díjakat

Két osztrák és egy holland tudós kapta megosztva az idei orvosi Nobel-díjat. A stockholmi egyetem orvoskara, a Karolinska-intézet kollégiuma által kiadott hivatalos indoklás szerint Karl von Frisch, Konrad Lorenz és Nikolaas Tinbergen az egyéni és szociális magatartásformák szerveződésének és kiváltásának terén tett felfedezéseikért nyerték el a díjat. A három tudós az összehasonlító magatartástannak nevezett új tudomány megalapítója. Kutatásaik fontos eredményekre vezettek a pszichiátriában és a pszichoszomatikus gyógykezelésben.

A három tudós az első felfedezéseket rovarok, halak és madarak tanulmányozása során tette, de — az általuk kimutatott alapelvek vonatkozathatók az emlősökre, közöttük az emberre is.

Köpeczi Béla Varsóba érkezett

A szocialista országok tudományos akadémiái vezetőinek nemzetközi értekezletére Varsóba érkezett Köpeczi Béla, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára.

Átadták a szegedi városi tanács alkotói díjait

Csütörtökön Szegeden dr. Biczó György tanácselnök átadta a városi tanács 1973. évi alkotói díjait. Az ünnepségen Veress Miklós József Attila-díjas költő, Zoltán István festőművész, Máriáss József színművész kiváló alkotói, illetve előadói tevékenységéért, Nikolényi István újságíró a város kulturális életének fejlesztése érdekében kifejtett publicisztikai, Libor Rajmund statikusmérnök pedig tervezői munkásságáért vehette át a megisztelő kitüntetést.

Gyermek-szemgondozási ankét

A felmérések szerint a gyermekek 15—20 százaléka szenved fénytörési szemhibában. Öt-nyolc százalékuk kancsal, további két százalékuknak pedig tompa a látása. E bajok gyógyításáról, illetve a felnőttkori látási zavarok megelőzéséről tanácskozó csütörtökön és pénteken Debrecenben, csaknem 250 klinikai és gondozói szemész, asszisztens, iskolai nevelő és pszichológus. A témát két szekcióban, negyvennégy előadás alapján vitatják meg.

Rejtvénymagazin 52 nyeresémmel

Hetedik alkalommal tartották meg csütörtökön a Sportpropaganda Vállalat gondozásában megjelenő rejtvénymagazin helyes megfejtői között a nyeresémények sorsolását. 13 568 pályázat érkezett be. Ezek közül 9132-en helyes megfejtést küldtek be. A sorsolást maguk a pályázók végezték a Sportpropaganda Vállalat Rákóczi úti fiókjában. Összesen 52 nyeresemény talált gazdára, 50 ezer forint értékben.

A nyertesek: 1. díj: 10 ezer forintos utalvány; Csorba László, Miskolc, 2. díj: Orion televízió; Kúnár Gyuláné, Szigetvár, 3. díj: 5 ezer forintos utazási utalvány; Borbély Béla, Budapest, 4. díj: 1 darab BRG típusú kazettás magnetofon; Timár Károlyné, Dunaujváros, 5. díj: 1 darab 60 literes Lehel-hűtőszekrény; Barna Péter, Csorna, 6-7. díj: 1-1 darab Riviera-táskarádió; Simon Andrea, Bagola, Köles Ilona, Budapest.

Újabb emberrablások Mexikóban

Mexikóban, Guadalajarában szerdán ismeretlen tettesek elrabolták dr. Anthony Duncan Williams tiszteltbeli konzult. Otthonába öt hosszú hajú, „hip-pitipusú” fiatalember hatolt be. A konzult feleségét és húszéves fiát megkötözték. Ezután a konzult családtagjainak szemé láttára megkötözték, felpeckelt szájjal gépkocsijukba tuszkolták, és ismeretlen helyre elhajtottak vele.

Ugyancsak Guadalajarában ismeretlen tettesek feltartóztatták és hatalmukba kerítették a személygépkocsiján irodájába tartó Fernando Aranguren Castillo nagyiparost.

A rendőrségi közlés szerint semmi jel sem mutat arra, hogy a két emberrablást politikai okokból követték volna el. Az emberrablók eddig még nem követelték váltságdíjat.

Idén már több mint tíz emberrablást követtek el Mexikóban. A gengszterek valamennyi áldozatukat megölték, bár több esetben megkapták a kért váltságdíjat.

Termelés és mérgezés

Ólomfertőzés a Metallochemia Vállalatnál — Hozzákezdtek a védekezéshez

„Elpusztulnak a tyúkók, elszárad a vetemény” — panaszkodik levelében nagytényi olvasónk. Ezt írja: „... a Metallochemia Vállalat évek óta nemcsak a környéket szennyezi, de a gyár dolgozói is rendszeresen megbetegszenek”.

A hatszáz dolgozót foglalkoztató régi, korszerűtlen gyárban — amely jelenleg a Csepel Vas- és Fémművekhez tartozik — ólomot és rezet dolgoznak fel. Évente 500 millió forint értékben gyártanak forrasztóólmot, kábeleket, lemezeket, nyomdai kellekeket, miniumot és más ércalapú festéket. A gyártás során mérgező gázok szabadulnak fel; elszívásuk, szűrésük évente tízezer óra megoldatlan. Kevés az a munkás, de a gyár vezetői is, aki ne szenvedne különböző fokú ólomfertőzésben.

Tény, hogy az elavult berendezések miatt a gyár eleve hátránnyal indult. De hogy a helyzet ennyire romlott, ahhoz a higiéniai követelmények megszegése, anyagellátási, szervezési problémák és a gyár vezetőinek szemlélete is hozzájárult.

A mélypont

Az 1962-es esztendő volt a mélypont: akkor 117-en betegedtek meg, s emiatt — bár ebben az ügyben természetesen nem a gazdasági kár a legfontosabb — 3895 munkanap esett ki a termelésből. Az utóbbi években kevesebb az ólomfertőzés, de ebben nem annyira a műszaki védekezésnek, mint az orvosi megelőzésnek és a nagyfokú fluktuációnak van szerepe. Előfordult azonban, hogy egy-egy munkás már régen nem dolgozott a Metallochemiában, amikor ólomfertőzéssel kórházba került. A fluktuáció természetesen a termelésre is hatott, ezt viszont túllóráztatással kívánták pótolni. Csak hogy az ólmos kemencék mellett védőberendezésekkel is csupán hat órát szabad dolgozni. A munkások a többletfizetés miatt szívesen túllóráztak, s a vezetők — szemet hunytak fölötte.

Sokan zúgolódtak e körülmények miatt. Ezeket a volt igazgató, Huber Béla így írtta le: „En is itt lakom Nagytényiben, ha kibírom, kibírja más is.” Az évek során az a gyakorlat alakult ki, hogy ha a dolgozó, vagy az egészségügyi szerven szóvá tették a hibákat, a vezetők csak sajnálkoztak: nincs fejlesztési alap, nem tudnak munkásvédelmi berendezéseket vásárolni. Tavaly a Csepel Művek tarthatatlannak találta a helyzetet és mert erre, mint teljes jogú trösztnek, most már lehetősége volt, 4,6 millió forintért füstgázszűrő berendezést állíttatott üzembe. Ez működött is másfél héttel, de aztán eltört egy alkatrész, s azt már nem pótolták.

A technológia szerint háromóránként dolgoznak fel az üzemben egy-egy adag nyersanyagot, s így másfél óránként ömlik a fehér füstgáz, a kéményekből. Mivel a cinkoxid nehezebb a levegőnél, nem jut messzire, hanem lassan körözve szállong a gyár körül. Télen, nyáron úgy nézett ki az üzem, mintha szemcsés hó fedné. Ez volt a helyzet egészen tavaszig.

Tavasz óta

Új vezetők kerültek akkor a gyár élére. S hogy a vezetőcserét nem csupán a munkásvédelmi előírások be nem tartása indokolta, arra egyetlen példa: a gyár egyik tágas épületében alkatrészeket tárolnak — ezt az üzemszert 1969-ben csaknem 30 millió forintért a litephon festék gyártásához felújították. A gyártást azonban, két hónap múlva leállították; a termelés nem volt gazdaságos.

Felkerestem dr. Borda Lászlót, a KÖJAL illetékes főorvosát:

— Az ólommérgezés régen súlyos, sok esetben halálos betegség volt, ma már vannak hatásos gyógyszerek, amelyek teljesen gyógyítják. A Metallochemiánál azonban az volt a legnagyobb gond, hogy a felgyógyult munkások gyakran, tiltásunk ellenére, ugyanabban az üzemszertben dolgoztak tovább, így újra és újra megkapták az ólombetegséget. Bár a fertőzés rendszeres gyógyszereszedéssel megelőzhető, a gyárban a rossz higiéniai viszonyok miatt egyetlen olyan munkahely sincs már, amely ne lenne fertőző. Nemrég számvetést készítettem, s kiderült, hogy tíz év alatt a Metallochemiában megbetegedettek táppénze, kórházi ápolási költsége, s az elvesztett munkanapok értéke csaknem 80 millió forint.

— Számtalan alkalommal feljelentettem a volt igazgatót és szabálysértési eljárást kezdeményeztem ellene, de sajnos, nagyfokú protekcionizmussal találkoztam. Végül a budafoki pártbizottság segítségével sikerült tisztázni néhány kérdést... Az utóbbi tizenhárom évben

negyven üzemben fordult elő ólmos fertőzés, de kidolgoztuk a megfelelő orvosi és műszaki védekezést, s az érdekeltek hozzá is kezdtek a megelőzéshez. A Posta Központi Járműtelepén például nagyszabású beruházással szüntették meg a fertőzőgócokat, de mondhatok példát a Csepel Művek területéről is: híradástechnikai gyárunkban teljesen kiküszöbölték az ólommérgezés lehetőségét.

Változások

Mi a helyzet jelenleg a Metallochemiában?

Az üzem orvosa, dr. Schisler Gábor: — Az új vezetés intézkedései nyomán javult a helyzet. Az idén egyetlen új ólmos betegünk van, s a régi fertőzötték állapota is fokozatosan javul. Megszigorítottuk az ellenőrzést, aki nem jelentkezik havonta szűrővizsgálatra, nem engedjük tovább eredeti munkahelyén dolgozni.

— Jelentősek a műszaki feladataink, hiszen 1980-ig egymillió forinttal emelkedik a termelésünk, elsőként azonban a dolgozók egészségvédelmét kívánjuk megoldani — mondja Noka Zoltán igazgató. — Az év elején tervet készítettünk. A tmk dolgozóiból brigádokat alakítottunk: ők készítik és szerelik az új tisztítóberendezéseket. A költségeket műszaki fejlesztési alapunkból fedezzük, de a Csepel Művektől is jelentős anyagi támogatást kaptunk. A csepeli technológiai intézettel közösen hozzákezdünk a füstgázszűrő új módszereinek kialakításához, ez ugyanis világszerte megoldatlan.

Varga Ferenc műszaki igazgató mutatja be a gyárat. Elsőként a régi tisztítóberendezést hozták rendbe — a csepeli öntödei vállalattól soron kívül kaptak alkatrészeket hozzá. Három hónapja üzembe helyezték a saját gyártmányú porlevélasztót: a naponta nyert — addig a levegőben szállongó — 40–50 zsák cinkport értékesítették és ezt az összeget újabb tisztítóberendezések beszerzésére fordítják. Így megszűnt a „hóesés” a gyár körül — most már csak a füst szállong.

— Elértük, hogy 60 százaléknyra szűrjük a füstgázt — magyarázza a műszaki igazgató. — Házi találmányunkkal továbbfejlesztjük ezt, most a vizes lepárláson dolgozunk. Előreláthatólag a jövő év közepére a levegő tisztasága eléri a 90 százalékos. Teljesen megszüntetni a füstgázt nem lehet, de meggyőződésem, hogy megfelelő védekezéssel a súlyosabb fertőzések megelőzhetők. Ezért is most műszaki szakembereink egy csoportja, s egy általunk kiküldött orvos az NDK-ban vizsgálja az új olvasztási technológiákat.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Szovjet-amerikai együttműködés

A Szovjetunió tudományos és műszaki állami bizottsága hosszúlejárati tudományos-műszaki megállapodást kötött a General Dynamics Corporation amerikai társasággal. Az öt évre szóló megállapodás szovjet-amerikai együttműködést irányoz elő a hajógyártás, a repülőgépgyártás, valamint a távközlési berendezések gyártása területén.

Cellulóz-kombinát Szibériában

A Szovjetunió és Bulgária kétoldali megállapodást kötött Moszkvában az Usztyi-Ilmiben (Szibéria) létesítendő cellulóz-kombinát felépítéséről. A megállapodást annak az általános megállapodásnak a keretében írták alá, amely szerint Bulgária, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia és a Szovjetunió közösen építi fel a kombinátot. A vállalat berendezését ezekben az országokban állítják elő.

Ortoli Amerikában

Francois-Xavier Ortoli, az Európai Közösségek Bizottságának elnöke Brüsszelből úton Washington felé Londonban részt vett az európai szén- és acélközösség tanácskozó bizottságának ülésén. Kijelentette: életfontosságú, hogy lehetőleg minél hamarabb visszatérjenek a valutáris rendezés és a Közös Piac tagországainak részt kell venniük ebben a visszatérésben. Az Európai Közösségek Bizottságának elnökét október elején a Fehér Házban fogadja Nixon elnök, majd ezt követően Henry Kissinger külügyminiszterrel találkozik. Amerikai tartózkodása

A Csepel Művek trösztbizottságán Pap Ferenc szakszervezeti titkárral beszéltem:

— Ismertük, figyeltük a Metallochemia gondjait, de a tényleges beavatkozás műszaki feltételei csak most alakultak ki. A kutatóintézet és a gyár műszaki gárdájának kísérletei még nem véglegesek és az eredmények ellenére még sok feladattal kell megbirkózniuk. A jelenlegi állapotokért az üzem régi vezetése hibáztatható; tavasszal a gyár szb-titkára nyugdíjba ment, mert úgy láttuk, hogy nem képviselte megfelelően a munkások érdekeit.

— Végül is miért váltották le az igazgatót?

— Ne használja ezt a kifejezést. Vannak emberek, akik egy bizonyos ideig alkalmasak a feladatokra, majd azok túlnőnek rajtuk, ilvenkor más feladatokkal kell megbízni őket...

Megnyugtató, hogy a hagyományairól ismert Csepel Művek talált műszaki megoldást az ólomfertőzések elkerülésére, és olyan vezetőket állított a Metallochemia élére, akiknek szívügyük a munkások védelme is. **Bossányi Katalin**

Nyersanyagpiac

Tőzsdetitkok

Közhelynek számít ma a nyersanyagok világgazdasági áremelkedéséről beszélni. Az okot az OECD egyik legutolsó jelentése fogalmazta meg: a szervezet szakértői szerint a tőkés világban uralkodó inflációért elsősorban a nyersanyagárak emelkedése felelős. Az idei nyár fejleményei voltaképpen sokként hatottak az üzleti világra. A legfontosabb fémek árai 1972-ben az Economist indexe szerint 60 százalékkal nőttek, s csak júliusban 21 százalékkal ugrott az arány. Az események egyik színhelye a londoni fémtőzsde volt.

Réztuskó Londonból

A világgereskedelemnek csak egy része bonyolódik le a tőzsdéken keresztül, adásvétel tárgyát csak azok az áruk képezhetik, ahol a minőség a cikk megtekintése nélkül is meghatározható. Az idők folyamán ugyanis a tőzsdék meghatározott szabványokat alakítottak ki; így például ha valaki Londonban réztuskót kíván venni, nyilvánvaló, hogy meghatározott finomságú fém iránt érdeklődik. E feltételeket a nyers- és alapanyagok jórészt kielégítik. (Elképzelhetetlen például tőzsdén gépet eladni.) Az üzletek megkönnyítése céljából a tőzsdék a szállítási és fizetési feltételeket is egységesítették, a londoni fémtőzsdén így a szállítási határidő felső határa általában három hónap. (Ez a gyarmati idők maradványa; a múlt században a teherhajók Malajföld vagy Chile bányáiból három

Befejeződtek a magyar-iraki mezőgazdasági tárgyalások

Musztafa Khaled Hamdoun, az iraki mezőgazdasági miniszter első helyettese által vezetett iraki delegáció és dr. Soos Gábor, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter első helyettese által vezetett magyar küldöttség befejezte tárgyalásait. A szeptember 22–28. közötti megbeszélések eredményeképpen jegyzőkönyvet írtak alá, amelyben a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén meglévő kapcsolatok fejlesztését tűzték ki célul. Elhatározták, hogy a kapcsolatok rendszeresítésé és hatékonyabbá tételére érdekében a két minisztérium között közvetlen együttműködési megállapodást hoznak létre.

Az iraki delegáció itt-tartózkodása során tárgyalásokat folytatott az AGROBER, a KOMPLEX és a TESCO vállalatok vezetőivel. Megvitatták az iraki mezőgazdasági és élelmiszeripari fejlesztési tervekbe történő konkrét magyar bekapcsolódás lehetőségeit. Meglátogatták többek között a gyöngyösi vágóhidat, a Bálolnai Állami Gazdaságot és a budapesti Vörös Október Termelőszövetkezetet. A jegyzőkönyv aláírásánál és a látogatásoknál jelen volt Madhat Ibrahim Jumma, Irak magyarországi nagykövete is.

A küldöttség szombaton elutazott Budapestről.

hónap alatt szállították a fémeket Londonba, a vevő csak ezután vehette át áruját.)

A nagy tőzsdék vagy a termelési központokban (kalkuttai sellabörze), vagy a gyarmattartó országokban alakultak ki. A termelő országok többsége hiába vált azóta függetlenné — a kakaó-, juta-, fémtőzsdék továbbra is Londonban maradtak. A fejlődő országok erőfeszítései, hogy magukat a tőzsdéktől függetlenítsék, egyelőre nagyrészt eredménytelenek maradtak. Ma már ugyan egy japán gyáros közvetlenül is vásárolhat Zaireből rezet, az árat azonban még mindig a Metal Exchange mozgása határozza meg.

A tőzsdén kialakult árak nem egyszerűen a valóságos kereslet-kínálati viszony eredményei. Lehet ugyanis határidős szállításokra is szerződést kötni. A kötés és a szállítás között azonban az árak változhatnak. Például: a spekuláns ma elad — mai áron — kéthónapos szállításra. Ha az ár két hónap múlva alacsonyabb lesz, az árut alacsonyabb áron megvásárolva tehet eleget kötelezettségének. Az persze, hogy az ármozgás a nyereszkesedő tevékenységének következménye, nem vizsgálhatja a tényleges vásárlókat. Nekik is a tőzsdéi játékalapján kialakult árat kell megfizetniük. Rendkívül érzékenyen reagál természetesen a tőzsde a politikai fejleményekre is.

A ringben

A londoni fémtőzsdén az üzleteket négy pad által határolt, 30 láb átmérőjű körben, az úgynevezett „ringben” kötik. Öt fémrel (réz, ón, ólom, horgany, ezüst) foglalkoznak itt, s a kereskedők naponta két ülést tartanak. A déli ülés után határozzák meg a hivatalos napi árat, s ezt közzéteszik. A fémtőzsdén 27 nagy alkuszház tevékenykedik, az ár fémként ötperces licitálásuk eredménye.

Sok nyugati szakember véli, hogy a jelenlegi nyersanyagárak csak időlegesen ilyen magasak, a „szép időknek” meglesz még a bőjtje. A jelenlegi helyzet valóban furcsa dolgokat produkál. Az Egyesült Államok reálfizetőit például panaszkodnak, hogy kénytelenek nyersanyag hiányában csökkenteni kapacitással dolgozni. A magyarokat az, hogy a termelők szívesebben adják el rezüket 98 centért libránként, amíg a rézár a „negyedik fázis” alatt az USA-ban 70 centben van rögzítve. Ráadásul a magas ár a rézbányászatra vonzza a tőkét, a réztermelés öt év alatt előreláthatóan 46 százalékkal nő, s ez jóval meghaladná a fogyasztás emelkedésének ütemét. (A chilei ellenforradalmi puccsnak a rézpiacra gyakorolt hatása még nem meghatározható meg.)

Az sem kétséges, hogy a nyersanyagoknak jelenleg a valutakrízis következtében bizonyos fokig az aranyhoz hasonló funkciójuk van. Ameddig a valutárfolyamok ingadozása és az infláció a pénzmegtakarításokat kockázatosabb teszi, addig sok üzletelész — nem feltétlenül spekuláns — vélheti, hogy célszerűbb tőkét „értékállóbb” formában tartani. Rövid távra a színesfémek egyelőre biztosítékot nyújtanak.

G. Gy. — L. P.

A nemrég elhunyt Pablo Neruda, a Nobel- és békedíjas chilei költőre, a latin-amerikai irodalom nagy egyéniségére emlékezve nyújtjuk át olvasóinknak ezt az írásból készült összeállítást. A kommunista költő többször járt hazánkban is, megszerette népünket, országunkat, s élményeit versciklusban is megörökítette.

Tokaji

Dalom kelyhét ajánlom

Tokaj tündökletének:

csorranj, vad ábratűz,

méz ragyogása,

topáz út,

csordulj feltarthatatlan

zuhogással,

csordulj szívembe és szavamba,

te világos

arany igazság,

tanítsd meg gyökereimet,

fülhözni a homályos,

a száraz föld alól az

édességet a déli napvilágra.

Ó, bor, bor, ragyogó bor,

zivataros időknél

békés adománya!

Jaj, a rejtélyes ormok,

a véres szederindák,

magyarországi puszták!

A magyarok bolyongó

tavasza

nemcsak illattól terhes,

felszántotta kegyetlen

hódítók ügétése,

földje repedezett a szenvedéstől,

s a réseken át vér és könny szívárgott.

Hódolat fürtjeidnek!

A fékeveszett vágatások,

a vak szablya, a fenyítések,

a düh szélkítőre

s a letarolt föld

hamuja,

a gyűlölet ádáz kalásza,

a galambkebleden gyakorta

dúló vihar —

megújuló tavaszaidnak

aranyzálat el nem metszhetette semmi,

és a tiszta pohárba

boldogság s balszerencse

csordítja együtt

a győzelmes haza borát,

e tüzet, amely diadalmi jelkép.

Az én rendezetlen szívembe

hozd el, Tokaj bora, te csupa illat,

a fény világát:

tégy rendet tébolyomban!

Én föllázadt tűzhányóktól jövők,

ádáz folyóktól, melyek elmetélték

népem kezét,

ez az én poharam, színig töltsd

kényes-finom,

lángzó erődél,

taníts meg a ridegségből kívéni

arany oszlopot, hogy sérthetetlen

tarthassam föl, szemben a széllal.

Ó, föld mezíten fia, hagyd itt

gyökereidet dalomban. S mennyei

emlékedet a számon.

Csak Gyula:

Arckép

A színész léptei visszhangozva kongtak a folyosó kőköcskén. Ezt a kongást nem szerette. Gyerekkora templomi élményire emlékezett — és gyerekkorát nem szerette. Mintha üldözne, valósággal beesett a mindig nyitva álló műterembe.

A festő hanyatt feküdt a díványon és cigarettázott. Felesége az asztalon ült, képeslapot forgatott. Feszés, fekete halásznadrágba bujtatott hosszú lábait egy bőrfotelba nyújtotta.

— Megjöttél? — szólt vonatott hangon a széles vigyorral belépő színészre. A festő fölemelte szögletes fejét és bamba képpel bámult a jövevényre.

— Hoztam is! — üvöltött a színész. Magasba emelte kabátja alól a pálinkás üveget. Az asszony behajította a könyvet.

— Isztok. Egyre többet isztok.

— A jövő héten kocsit veszek — mondta a festő.

A színész töltött, és kuncogva szellemkedett.

— A motorká mindenestre már itt van! — fintorogva beleszagolt a pálinkába. Nem szerette, inkább csak pőzből ivott. A festő úgy nyelte, mint a vizet.

— Nem vicc — mondta torkát köszörülve a festő. — Vége a dalesznek. Százszáz megrendelést kaptam.

— Muti a papírt — nyújtotta tenyerét a színész.

— Papírt, papírt — dühöngött a löfejű.

— El van intézve.

— Addig is adhatok egy kiló krumpalira

valót — szölt közbe az asszony.

A színész pénzért kotorászott, a festő pedig gyermeki arccal csodálkozott barátjáról.

— Csak nem veszed komolyan?

— Miért ne? — mosolygott a barát

zavartan.

— Enni akartok, nem? — csattant az asszony hangja. Kikapta a húszast a színész kezéből és elsietett.

— Packardot veszek — tért vissza a festő a témára. Bonyolult ügyletről magyarázott, aminek következtében sok pénzhez és autéhoz jut.

A színész nem szólt közbe. Szánalmat érzett az óriás gyerek iránt, aki harmincöt éves korában sem tud különbséget tenni egy autó és egy kiló krumpli között.

— Azt mondtad, lefestesz, tata — terelte másfelé a beszédet. — Nincs hangulatod?

A festő oldalra dobta magát és felkönyökölt.

— Hát... lehet — dünnyögte. — Csak nem tudom, van-e festékem?

Lemászott és kotorászni kezdett a lomok között. Összeszáradt ecseteket, meg néhány tubus festéket halászott elő. Egy felfeszített, félig festett vásznat is előkapart.

A színész bizalmatlanul szemlélte az előkészületeket.

— Arra festesz rá? — bámult az állványra tett képre.

— Nincs üres vásznam.

— Nem látszik majd át a másik?

— Nem.

A színész pózokba helyezkedett.

— Várj csak — tette csipőre kezét a

festő. — Itt talán jobb lesz. Ide ülj. A

fény miatt... Érdekes, hogy neked mi-

lyen tojás alakú fejed van... Még sose

tűnt fel.

A színész kínosan érintette a festő észrevétele. Rafinált fészülködési móddal próbálta fejformáját elleplezni, de úgy látszik: nem elég sikerrel. Aggasztotta a készülő festmény. Színpadon rendszerint pozitív hőst alakított, s annak érezte magát az életben is. Ha a portré ezt nem hangsúlyozza, akkor kár a festékért.

Nagyon vágyott rá, hogy kiakaszthassa szobájában az arcmását. Eppen, mert manapság nem divat, finom elegáns dolgoknak érezte.

Csörömpölés hallatszott a konyhából: Mari visszaérkezett. A színész kissé engedett merev, teátrális pózából, mert nem akarta, hogy az asszony így lássa.

— Ne mozdulj! — üvöltött a festő. Magából kikelve bökölte a vásznat, s tekintete úgy ugrott időnként a színészre, mint ragadozó az áldozatra.

A színész is effélel érzett. Mintha szétléptek, kibontották volna.

Léptek és beszéd zaja hallatszott.

— Szevasztok! Bújjatok be! — kiabálta

a festő jókedvűen.

Alacsony, madárfejű, szemüveges kis

Pablo Neruda emlékére

Gyermekkor és költészet

Nem sokat mondtam költészetemről. Igazában elég keveset tudok róla. Csak gyerekkorom élményei kísérnek minduntalan. Talán ebből a sok növényből, magányból, ebből a viharos életből fakad az igazi, a titkos, a mély *Ertekezés a költészetéről*, melyet senki sem olvashat, mert senki sem írta meg. Apránként tanulja az ember a költészetet, dolgok és emberek közt, nem úgy, hogy széttagolja őket, hanem úgy, hogy egyesíti valamennyit a szeretet vak mérhetetlenségében.

Egyszer világom apró tárgyait és parányi élményeit kutatva temucói otthonom mélyén, egy lyukat találtam a kerítés egyik deszkáján. Átnéztem a nyíláson, tisztást, erdei telket láttam, a miénkhez hasonló. Néhány lépést hátráltam, mert úgy éreztem, hogy történik valami. Csak a kezem keze volt. Amikor odamentem, már nem volt ott a kéz, csak egy csodálatos fehér bárányt találtam a helyen.

Fakó szőrű bárány volt. A kerekai elgurultak. Mindez még valószínűbbé tette. Sose láttam ilyen szép kisbárányt. Átnéztem a lyukon, de a gyerek már eltűnt. Bementem hozzánk, kihoztam egy kincset, és letettem ugyanarra a helyre: egy illatos, balzsamos, kinyílt fenyőbort, kedves játékomat. Otthagytam azon a helyen, és elvittem a kisbárányt.

Sose láttam többet, se a kezét, se a gyereket. Olyan kisbárányt se. Egy tűzvész alkalmával vesztettem el. Még most, 1954-ben is, amikor közel járok az ötvenhez, ha játékbolt előtt megyek el, titkon a kirakatra pillantok. De hasztalan. Sose volt többé olyan kisbárány.

Szerencsés ember vagyok. Csodálatos élmény, ha megismerjük véreink testvériségét. Ha megismerjük szeretteink szeretetét, ez a megismerés az élet tápláló tüze. De ha azoknak gyöngédségét érezzük, akiket nem ismerünk, az ismeretlenekét, akik álmodunk, magányunkat, gondjainkat vagy lankadásunkat vigyázzák, ez még nagyobb és még szebb érzés, mert kiterjeszti lényünket, és minden embert magához ölel.

Ezt az ajándékot először egy olyan kincsnek köszönhettem, amely később is velem maradt: az emberi közösségérzésnek. Később hozta utamba az élet, és szembeszögezte a sorcsapással és az üldözöttséggel.

Nem osoda hát, ha valami balzsamos, illatos és földszagú ajándékkal akartam viszonozni az emberi testvériséget. Így, mint azt a fenyőbort, sok ismeretlen, sok fogoly, sok magányos, sok üldözött kapujában hagytam ott a szavaimat.

Ezt a nagy tanulságot találtam gyerekkoromban egy magányos ház udvarán. Talán csak két gyerek játéka volt, akik nem ismerték egymást, de közölni akarták egymással az élet javait. De ez a titokzatos kis csere talán mint ronthatatlan üledék telepedett meg a szívem mélyén, és lángra gyújtotta költészetemet.

(RÉSZLET)

(Fordította: Benye János)

Egy zengő perc a Sierra Maestrának

Ha búcsúzóul csend jár véreinknek, kik csontjaikat már a földnek adták, hadd kérjek most egy percet, egybefogni zengőn Amerika ezernyi hangját, csak egy mélyes-mély percet a dalnak, ünnepelni a Sierra Maestrát. Feledjük el egy percre most az embert, s e földnek zengjünk egyszer már hozsannát,

mely titkos hegyei közt rejtegette, hogy a síkságra küldje majd, a szikrát. Hadd zengem most a lombok szövevényét, a kopár kőnek durva derekalját, az éjt, amely bizonytalan neszek közt rezgettette fönt csillag-áradatját,

a hegyormok mezíten, néma csöndjét, e zászlótlan nép egyedüli titkát: míg egyszer csak minden lüktetni kezdett és mint a máglya, úgy hánnya a szikrát. Szakállas had szállt ellenállhatatlan alá, hogy a föld békéjét megadják, s ha most minden világos lett is, akkor homály fődte a Sierra Maestrát: ezért kérem e percet mindenektől, hogy Hósi Énekm elzengni hagyják, kezdvén e szókkal, hogy Amerikában mind visszhangozva szájról szájra adják: „Láss a szemekkel végre, megcsúfolt nép, máshol is vannak Sierra Maestrák.

Kis ballada az „Aranyzarvasból” kijövet 1965-ben

Miért olyan zöld a tabáni templom?

Miért olyan rézszerűek a dombok?

Nevetni kell! A Várnak hosszú fürtjei nőttek

s futnak le a folyóhoz!

Mily gyönyörű is a Duna szalagja,

ahogy összegubancolódik olykor,

és nagy vizgomolyag lesz belőle, mint a bolygók!

Valparaisóba visszatérve, majd egy hónapot alszom,

hogy egyszersmindkorra felgombolyítsam minden álmom,

míg kék golyó nem lesz belőle,

labda a játszózóó gyerekeknek.

Be szép is gondolatban a föld túlsó felén sétálva,

Budapestre gondolni, amely ott fekszik éppen,

ahol a szembenálló nyár gyújt most pipacsot!

Daloljunk, cimborák, s arra koccintsunk,

hogy egy tengerbe fusson majd mindegyik folyó.

Ébredj, Favágó

Béke a leszálló alkonyatokkal, béke a hiddal és béke a borral, béke a nyugton nem hagyó betűkkel, amelyek véreből sarjadva, földbe s szerelembe fonják a fégi dalt, béke reggel a várossal, mikor kel a kenyér, béke a Mississippifolyóval, a gyökerek folyamával: béke a testvérem ingével, béke a könyvben, mint a szél pecsétje, béke a nagy kievi kolhozokkal, béke itt és mindenütt a halottak porával, béke a fekete vassal Brooklynban, béke veled, postás, ki házról házra jársz, akár a napfény, béke a hajnalka-virágú tölcserő ajkához tartó koreográfussal, béke jobb kezzemmel, amely csak Rosario nevét akarja leírni; béke az önkönél titokzatosabb bolíviaiakkal, béke, béke, hogy megházasodhass, béke a Bio-Bio rengeteg fűrésztelepével, béke a partizan Spanyolország tépett szívével, béke a kis wyomingi múzeummal, hol a legkedvesebb egy szívvel himzett kicsi párna, béke a pékkel s szerelmeivel, s béke a lisztel: béke minden sarjadni kész búzaszemmel a földön minden lombot sóvárgó szerelemmel, béke mindennel, ami él: béke minden földekkel és vizekkel

Én búcsúzom is, visszatérek házamba, álmaimhoz, vissza Patagóniába, ahol szél rázza a félszereket s jeget fröcsköl az Óceán. Költő vagyok csak, aki mindenkit szeret, s bebolyongom e szergett világot: az én hazámban elfogják a bányász és zsoldosok diktálnak a bírának. De én utolsó gyökereim szeretem fagyos kis hazámat. Ha ezerszer kellene hálnom, ott szeretnék meghalni: ha ezerszer kéne születnem, ott szeretnék születni, a vad arakán-fenyők közt, a déli szél fergetegében, az újonnan vett harangok alatt. (RÉSZLET)

A verseket fordította: Somlyó György

ember lopakodott be, mögötte magasra tornyozott hajú, szép arcú, karcsú nő tipegett.

— Nem zavarunk? — negédeskedett a hölgy.

— Dehogy, dehogy! — harsogta a festő.

— Feküdjetek le — intett a háta mögé. — Nemsokára megleszek.

A színész nem ismerte a jövevényeket. Kölcsönösen aprókat biccentettek. A két ember a festő mögé állt, s néhány percig elmélyülten nézegették a képet és a modelt... A színésznek úgy tűnt, mintha csodálkoznának. Ahogy a nőre nézett, látta, hogy az el is pirul.

„Te jó ég! Mi lehet azon a képen?” — villant az agyába, s noha megszokta a színpadon, hogy sokan nézik, most mégis zavarták a fűrésző tekintetek.

— Kész a krumpli — libbent a szobába Mari, de azonnal meg is torpant. Szinte lábujjhegyen, lebegő mozgással úszott férje felé. Ahogy pipiskedve, kicsikét megemelt karokkal mögé állt, olyannak tűnt, mint régi elemi iskolás könyvekben a hidon átmenő gyerekek őrzőangyala.

— Pihenjünk egy kicsit — mondta a színész, és felállt. A festő nem tartóztatta, de tovább festett. — Még nem találkoztunk — lépett a színész az idegenekhez.

— Ó, apu, de neveletlen vagy! Hát nem mutattad be őket? — hallotta háta mögött Mari hangját. Túl zajos volt és tulajdonképpen őrvendező. Ahogy mellőlük röpített és mindenfelét összehordott, a színésznek úgy tűnt, mintha csicsergő fi-

Helyünk a világban

Kérdésünkre válaszol: dr. Kozma Ferenc, a Világgazdasági Tudományos Tanács titkára

Közismert, hogy hazánk Európa kisebb termelőképességű országai közé tartozik. A nemzeti jövedelem volumene tekintetében alig néhány ország áll mögöttünk, az egy főre jutó nemzeti jövedelem alapján pedig az európai rangsor közepe táján helyezkedünk el. Exportárányunk viszont magas, és mert külgazdasági kapcsolataink túlyomó részét európai országokkal tartjuk fenn, aligha kétséges, hogy növekedési ütemünk, gazdaságunk egyensúlya és hatékonysága nagymértékben függ attól: hogyan illeszkedünk be az európai munkamegosztási körökbe. Milyenek ítélték mai helyzetünk a világgazdaságban, s milyen távlatokat lát a nemzetközi munkamegosztás továbbfejlesztésében? — kérdeztük dr. Kozma Ferencet, a Világgazdasági Tudományos Tanács titkárát.

Mai előnyök, holnapi gondok

Nemzetközi gazdasági kapcsolataink jelenleg előnyösnek ítélték. A KGST révén költségmegtakarítást, gyorsabb gazdasági növekedést, és néhány fontos területen kooperációs specializációs előnyöket könyvelhetünk el. Nyugat-Európával kiépített kapcsolataink pedig — a lehetségesnél mérsékeltbben bár — de műszaki fejlesztési lehetőségeket teremtenek. Amde mindez nem tekinthető hitbizományának, ezek az előnyök akár egy évtizeden belül is elenyészhetnek. A meggyorsult műszaki-gazdasági fejlődést mind nehezebben tudjuk követni exportra kínált beruházási cikkeink műszaki színvonalával, ezért szocialista partnereink számára a magyar technika importjának jelentősége csökken, s nő az érdeklődés az élelmiszerek és az ipari fogyasztási cikkek iránt. Ez utóbbiak egy része azonban kedvezőtlen devizakitermeléssel behozott tőkés alapanyagot tartalmaz. A szocialista országok hozzánk irányuló kivitelükben mérséklék a számunkra létfontosságú alapanyagok arányát, és növelik az általuk is gazdaságosan termelhető beruházási javakat.

A tőkésországo kból származó technikai import nem emelkedhet lényegesen, mert a kivitel korszerűtlen szerkezete miatt nem tudjuk devizabevételeinket tetemesen növelni. Emellett, szocialista partnereink érthetően fokozódó igényei miatt, termékeinkbe mind több, tőkésországo kból származó alkatrészt, finom nyersanyagot, csomagolóanyagot kell építenünk. Úgy tűnik, e költségek emelkedését egyre kevésbé tudjuk ellensúlyozni a modern technika átvételének népgazdasági előnyeivel.

A magyar exporttal szemben támasztott fokozott követelmények a hetvenes években előreláthatólag fennmaradnak, sőt erősödnek. Ezért alaposan át kell gondolnunk a külgazdasági kapcsolatokra vonatkozó távlati elképzeléseinket, gazdaságfejlesztési stratégiánkat. Ennek kiindulópontja az a tény, hogy kivételes esetektől eltekintve természetesen képtelenek vagyunk jelentős aktív hatást gyakorolni a világgazdasági folyamatokra. Ez a nagy, tökeerős nemzetgazdaságok kiváltsága. Alkalmazkodnunk kell tehát a folyamatokhoz, s ez éppen elég manőverezési lehetőséget kínál — hasonlóan például a kerékpárosokhoz, aki a forgalmi dugóban elkarikázhat az állni kényszerülő autóbuszok mellett.

Adottságaink

Az alkalmazkodáshoz a hosszú távú fejlesztési stratégia kidolgozása az első lépés, ehhez pedig számba kell vennünk gazdaságunk adottságait a világgazdasági kapcsolatok szempontjából. Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a gazdaságnak két fejlesztési pontja lehet: az egyik a feldolgozó ipar néhány dinamikus és magasan képzett munkaerőt igénylő ága, ahol hagyományos termelési kultúra fejlődött vagy fejleszthető ki; a másik az élelmiszer-gazdaság, ahol a nyersanyag-bázis és a termelési kultúra egyaránt rendelkezésünkre áll. Nagy erők koncentrációjával itt célszerű fejleszteni. Ezt diktálja a gazdaság eszközeinek szükségessége is. A vállalatok, szabad eszközök híján, képtelenek gyorsan alkalmazkodni a konjunkturális hatásoknak kitett piacok igényeihez. Ezek a hatások pedig állandóan veszélyeztethetik a gazdaság belső és külső egyensúlyát. Az ingadozások visszahatnak a gazdaságra.

A fejlesztési stratégia megfogalmazásakor természetesen a külső feltételeket is mérlegelnünk kell. A népgazdaság nagyiparának fejlesztése csak úgy képzelhető el, ha teljes intenzitással bekapcsolódunk a szocialista nemzetközi mun-

kamegosztásba, mégpedig az ebből várható előnyök komplex és távlati értékelése alapján. Az érem másik oldala: a KGST fejlődésével sem tarthatnánk lépést a modern nyugati technika importja nélkül. A tőkésországo kból származó behozatalunk szerkezetét a komplett gyárberendezések, licenck, technikai tapasztalatok javára kell módosítanunk, azokra a területekre koncentrálni, ahol vannak hazai termelési tapasztalatok, s ahol a műszaki ismereteket előnyösen illeszthetjük be a KGST-kapcsolatokba is. A fejlett nyugati technika átvételét, adaptálását és egymás közötti közvetítését a szocialista nemzetközi munkamegosztás szerves részének kell tekintenünk.

Fejlesztési stratégiánkban mindezekelőtt tisztázni kell: hol képes a magyar műszaki gárda a komplex fejlesztést európai szinten végrehajtani. Ez voltaképpen nem egyszerűen termékeket és ágazatokat, hanem egész technikai kultúrákat érint. A számos kínálkozó példa közül csupán egyet említünk: az úgynevezett kukorica—hús kultúrát. E fogalom körébe tartozik többek között a kapcsolódó oktatás, a mezőgazdasági géptervezés és gépgyártás, az állat- és növényvédelem, a műtrágyagyártás, a vágóhidak és élelmiszeripari feldolgozó üzemek berendezése. A technikai kultúrák köré koncentrálni a gazdaságfejlesztés ehhez igazodó gazdálkodásmódot kíván mind a vezetésben és a tervezésben, mind az irányítási mechanizmusban. Csúpn néhány kiemelkedő jelentőségű területről lehet szó, amelyek kapcsolatban állnak egész sor iparággal, a külgazdasággal és a gazdaságon kívüli területekkel. A kutatást, a fejlesztést célszerű ezeken a technikai kultúrákra összpontosítani, s ennek alapján lehet ütöképes exportpolitikát folytatni.

A teljes technikai kultúrát vagy annak fontos részeit természetesen elad-

Szovjet tengeri hajózás

Áru az óceánon

A szovjet külkereskedelem nagy ütemű fejlődése mindinkább előtérbe állítja az áruk elszállításának és behozatalának kérdését. A nagy távolságok miatt a szovjet külkereskedelemben és szállítmányozásban kivételes jelentősége van a tengerhajózásnak. Az elmúlt húsz évben a Szovjetunióban a kereskedelmi hajózás már külön iparággá fejlődött; a szovjet kivitelnek 59, a behozatalnak pedig 54 százaléka tengeren történik.

Öt hajóból négy

Nyugati statisztikák szerint is a Szovjetunió a világ hatodik legnagyobb tengeri hatalma — ami a kereskedelmi hajók számát és befogadóképességüket illeti. A szovjet hajók 1960-ban 3 millió, tíz évvel később már 12,2 millió tonna szállítási kapacitással rendelkeztek. Erdemes megjegyezni, hogy ezt az óriási forgalmat összesen 1500 óceánjáró bonyolította le. A tervek szerint további nagy ütemű növekedés várható: 1975-re 17 millió tonna lesz a hajópark befogadóképessége.

A mennyiségi fejlődés természetesen minőségi változásokat is magával hozott. Ma már a szovjet kereskedelmi hajóflotta az egyik legkorszerűbb a világon. A szovjet teherhajók korszerűségét jellemzi, hogy minden 5 hajóból négyet az elmúlt öt évben építettek. Mind több a csaknem teljesen automatizált hajó.

Tavaly a Szovjetunió kereskedelmi hajói több mint 100 ország kikötőit keresték fel, és 35 útvonalon teljesítették menetrendszerű szolgálatot, ugyanakkor számos államnak végeztek bérfuvarozást.

A befogadóképességben és a technikai színvonalban bekövetkezett változások jól lemérhetők a tengerhajózás eredményeiben is: a kereskedelmi flotta 1970-ben 161, 1965—70 között 730 millió tonna árut szállított, és a tervek szerint 1975-ben a tengeren továbbított áruk súlya eléri az 1 milliárd tonnát.

A szállított áruk mennyiségének növekedésével párhuzamosan nőtt a szovjet kikötők forgalma is, 1971-ben 1,4, tavaly pedig csaknem 2 milliárd tonna árut rakodtak. Több új kikötő építése kezdődött meg: Leningrádban és Nahodkában speciális konténer — Vlagyivosztokban pedig faanyag rakodására alkalmas kikötőt építenek.

ni is érdemes, hiszen a hagyományos értelemben vett technikai exporttal szemben hallatlan nagy előnye, hogy a vevőt az átvétel, a hasznosítás szervezési, műszaki-társadalmi gondjaitól óvja meg. A technikai kultúra exportja biztosítja a csaknem azonnali adaptációt.

A második szint

A népgazdaság második szintjét jelentik azok a területek, ahol nincsenek meg az önálló feltételek az élenjáró technika kifejlesztéséhez. Itt külföldről vásárolt fejlett gyártási eljárásokkal kell a termelést megalapozni, vagy mintegy alvállalkozóként kooperációkat kialakítani más országokkal. A fejlődéssel ezeken a területeken is lépést tarthatunk, jöllehet, a fejlesztés középpontja vagy valamelyik KGST-országban, vagy Nyugaton van.

Az említettek kivüli területeken mindezekelőtt a kutatást és a fejlesztést célszerű leállítani. A kapacitásokat vagy át kell állítani más cikkekre, vagy — ha erre nincs mód — bér munkát kell vállalni. Végső esetben az elavult, korszerűtlen és távlatilag reménytelennek ítélték kapacitásokat fokozatosan meg kell szüntetni.

Mindez feltételezi, hogy jól megfontoljuk a különböző szintek közötti arányokat. Ha túl széles skálán próbálunk technikai kultúrákat összpontosítani, egész fejlesztési stratégiánk bajba juthat. Ugyanez lehet a hatása annak, ha nem szerencsés, nem eléggé megalapozott a szelekció, ha a technikai kultúra kifejlesztésére alkalmatlan ítélték valójában perspektívátlan területeket. Ha viszont a rövid távú előnyök érdekében túl óvatosak vagyunk, vagy túl szűken vonjuk meg a technikai kultúra határait, akkor is az európai fejlődés peremére csúszhatunk.

Lovász Péter

Magyar—csehszlovák könnyűipari együttműködés

Budapesten véget ért a magyar—csehszlovák könnyűipari állandó munkacsoport VI. ülésszaka, amelyen Pesti Ernő és Jozef Kopca miniszterhelyettesek vezetésével megvitaták a két ország könnyűipari együttműködésének alakulását a gyártásszakosításban és kooperációban. Az ülésen határozatot hoztak bőr-cipőipari munkacsoport alakítására.

A csehszlovák delegáció szombaton elutazott Budapestről.

Az Indiai KP lapja kapcsolatainkról

Az Indiai Kommunista Párt központi lapja, a *New Age*, az indiai—magyar gazdasági, tudományos-műszaki és kereskedelmi együttműködésben elért sikerekről ír. Magyar szakemberek közreműködésével sok nagy ipari üzem építettek fel és helyeztek üzembe Indiában. Magyarország jelentős segítséget nyújt az indiai televíziós hálózat kiszélesítéséhez és felszereléséhez is.

Évről évre növekszik a két ország kereskedelmi forgalma, amely az idén — írja a lap — 585 millió rúpia értékű volt. Magyarország elsősorban ipari berendezéseket, nyersanyagot és félkész termékeket szállít Indiának.

HORIZONT

Szovjet—finn együttműködés

A Szovjetunió és Finnország kormányközi egyezményt szándékozik kötni néhány ipari létesítmény építéséről a Szovjetunióban. Nyikolaj Komarov, a Szovjetunió külkereskedelmi miniszterhelyettese vezetésével szovjet delegáció utazott a helsinki tárgyalásokra. A két országnak jó tapasztalatai vannak nagyszabású tervek megvalósításában. Finnország például a Szovjetunióknak négy vízi erőművet épített a Kolszki-félszigeten; a szovjet vállalatok részt vesznek az első finn atomerőmű felépítésében Loviisa város körzetében. Egyebek között szó van a második finn atomerőmű felépítéséről és Szovjet-Karéliában a pjaozerszki erdőipari gazdaság létesítésében való közös együttműködésről. 1974-től szovjet földgáz szállítanak Finnországba, a most épülő csöveték tervezett kapacitása évi hárommilliárd köbméter lesz.

Francia szállodák Lengyelországban

Az Orbis lengyel idegenforgalmi iroda megállapodást kötött francia cégekkel novotel rendszerű szállodák építéséről. A szerződés alapján a francia vállalatok, egyenként 300 személyes hotelt építenek Lengyelországban. Az új létesítmények 17 hónap alatt készülnek el.

Különleges kooperáció

Pesti gyémántkőszőrűsök

Tudóstíntól.

Kevesen tudják, hogy hazánk is bekapcsolódott a nemzetközi gyémántforgalomba. Természetesen szerényen és szolidan, ahogyan kis országhoz illik, olyankor, ha nem adhat mást, mint ügyes kezeket.

A budapesti Órásk Szövetkezetében Lengyel András elnök kalauzol. A Székely Bertalan utcai műhelyben húszhuszonöt éves lányok, fiúk alakítják a magyar gyémántot.

Az elnök — régi aforizmát idézve — azt mondja: gyémántrészelegük nagy múlt előtt áll. Egy NSZK-beli céggel kooperálnak, olyan sikeresen, hogy partnerük elhatározta: mielőtt 1981-ben lejárna tízéves szerződésük, közös erővel különleges üzemet építenek.

Az itt készülő gyémántprizmák 17, 33 és 57 lapúak. Több száz ezer követ készítenek évente, két esztendő múlva elérik a milliós sorozatot. Üzleti partnerük — a magyar fiatalok tanítására, továbbképzésére, illetve az elkészített darabok minőségének ellenőrzésére — Budapestre küldte egyik kiváló szakemberét.

A szakmai siker másik záloga, hogy a gyakorlottabb csiszolók rendszeresen Hollandiába és Belgiumba utaznak, s a világ gyémántközpontjaiban tanulmányozzák a legújabb eljárásokat, a legkorszerűbb gépeket.

A kész gyémántokat ecettel, néha a sósav és a kénsav elegyével tisztítják meg a munkálatok során rájuk rakódott, milimikronnál is kisebb portól. aztán kis tasakokban a páncélszekrénybe kerülnek. A hivataln vendég látogatástól természetesen riasztóberendezés védi a magyar gyémántot.

G. Gy.—L. P.

Sámson Szokolay Sándor operájának bemutatója

Négy bemutató kilenc év alatt — ha semmi más, ez a tény is bizonyítja, hogy Szokolay Sándor valóban a drámai színpadon találta meg igazi alkotói területét. A Várnász, a Hamlet, az Áldozat című balett és most a Sámson fejlődésvonalát egészként szemlélni, a négy műből következtetéseket levonni: úgy érzem, korai és felesleges. Szokolay még fiatal zeneszerző, a kilenc év alatt komponált négy mű pedig azt bizonyítja, hogy könnyen és gyorsan komponál. Tehát az elkövetkező sok-sok év folyamán Szokolaytól még számos operát vagy balettet fogunk hallani látni; majd az alkotói pálya teljességének vagy nagy részének ismeretében tudjuk levonni következtetéseinket, megrajzolni operaszerzői portréját, megállapítani egyéniségének fő vonásait, lényegét.

A Sámson csak egy vonással segít hozzá e portréhoz, ám ezt az egy vonást is úgy tekinthetjük, mint megerősítést eddigi megfigyeléseinknek. Szokolay elhangzott operái bizonyítják: bármilyen eszköztárat, kompozíciós módszert is választ a szerző, egyéniségének legszembeesőbb összetevője a *pátosz*, a *szenvedélyesség*. A Várnász egésze ezt mutatja, a Hamlet legjobban sikerült részei (pl. a színjátékjelenet) ugyancsak. A Sámsonnak is azok a magávalragadó részei, amelyekben ez a szenvedély tör utat — akár egyéni sorsokban, akár tömegjelenetekben.

És ezzel kapcsolatban szükségszerűen merül fel elsőként a témaválasztás problémája. Lorca drámája minden ízében alkalmas arra, hogy operaszöveggé váljon; s az is biztos, hogy az ilyen szenvedélyes dráma felel meg leginkább Szokolay alkotásának. A Hamlet — filozofikus jellegével, hosszú dialógusaival és nem utolsósorban Arany súlyosveretű nyelvezetével — már sokkal kevésbé volt megfelelő. A Sámson esetében is ezzel a problémával állunk szemben. Németh László drámája ugyancsak filozofiai alapállású alkotás: cselekménye, sőt érzélembrázolása csak eszköz a bölcséleti tétel bizonyítására. Szokolay maga is mint „*az Elhivatottság konfliktusát*” értelmezi a darabot. Márpedig szögezzük le: az opera az érzelmekeket ábrázolásának, az érzelmi konfliktusoknak *elsődlegesen drámai módon megnyilvánuló* műfaja. Az operatörténet egésze áll e tétel mögött bizonyítékként; még az olyan filozofikus ihletű művek is, mint Wagner zenedrámai az érzelmekek megnyilatkozásának ereje, a konfliktusok sokrétűsége révén lettek örökéletűvé. A Ringet nem a Wotan-monológok miatt tartjuk remekműnek, hanem például a Walkür első felvonása miatt.

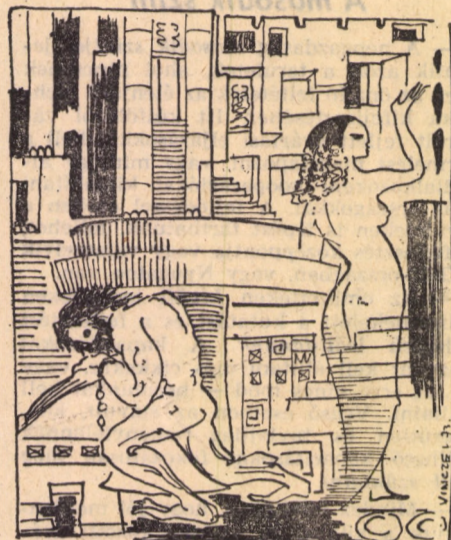
Korunk operatermesztésének egyébként is teherterele, hogy a zeneszerzők számára csak az elsőrangú irodalmi alkotások potenciális szöveggönyvek. Ismét csak az operatörténet bizonyítja, hogy a jó operák a *Piavék*, a *Metastasiók*, a *Da Ponte* librettóira készülnek. *Boito* Otello- és Falstaff-szöveggönyve nem a szabály, hanem a kivétel. És lám: *Berg* Luluja vagy *Stravinsky* The Rake's Progress irodalmi remekmű alapján készült-e? A hangszeres muzsika valóban képes a legmélyebb filozofikus mondanivaló kimondására; az opera azonban drámai műfaj...

A dramaturg Szokolay mellett a zeneszerző Szokolayt is tanulni hívhatjuk. A Várnász zenéje *hagyományos* eszközöket alkalmaz, nem vesz igénybe semmilyen mai konstrukciós elvet. A Hamlet teljes egészében a *dodekafónia* alapján áll, és viszonylagos sikertelensége annak köszönhető, hogy — mint a zeneszerző maga mondta — ebben a műben még nem beszélt anyanyelvi fokon ezt a nyelvet. A Sámsonban Szokolay tudatosan törekedett a *két stílus szintézisére*. Úgy állította össze az opera konstrukciós alapanyagait, hogy ezek az alapelemek ugyan valamilyen összefüggésben állnak egymással, de ezeket az összefüggéseket csak a zeneszerző ismeri. Ez alapján véve helyes, hiszen *Schönberg* óta tudjuk, hogy a konstrukció a zeneszerző „magánügye”. Szokolay módszerében azonban — bocsásson meg a zeneszerző, ha kimondjuk — a megszabadulni vágyás tendenciáját érezzük, tehát a szintézisre való törekvés döntő súllyal a Várnász világa felé mutat. És ez megint csak helyes: lényegtelen, hogy tudatosan vagy tudatalatti módon, Szokolay a tudott vagy érzett igazi világot közelíti meg ismét. Tévedés ne essék: mindezzel nem akarjuk azt tanácsolni, hogy a jövőben tekintés modellnek első operáját, hogy skatulyázza be saját magát. De a Sámson azt is bizonyítja legjobban sikerült jeleneteivel, hogy senki sem tud hűtlenné válni egyszer felismert és magas fokon realizált *alaptendenciáihoz*.

Ezért tekinthetjük az új mű legjobb részének a II. felvonás második képét, a maga sokszínűségével, a hatalmas kórus-

tablókkal és a világot maga fölött összeromboló szenvedély valóban adekvát zenei kifejezésével. És ezért a legsikerültebb a II. felvonás első képe, hosszú dialógusaival, vitáival és epikus jellegével.

Harmadszor írjuk le: az opera primeren drámai műfaj. S ezért messzevezetőnek és e helyen feleslegesnek érezzük a Sámson tisztán zenei elemzését. A *dramaturg Szokolay megvilágítását tartottuk*

(Vincze Lajos rajza)

fő feladatnak. S eszmefuttatásunkat csakis azzal fejezhetjük be, amivel kezdtük: Szokolay Sándor született operaszerző, aki előtt még hosszú alkotói pálya áll. És nincsen olyan alkotói pálya — az egy Mozarté kivéve —, amely töretlen vonalú, zökkenőmentes és egyenes felívelő lenne. Majd a sokadik Szokolay-opera után tudjuk megítélni, milyen funkciója és milyen értéke volt a Sámsonnak ezen a pályán.

Az előadás — mint minden hasonló esetben — azt bizonyítja, hogy az Operaház teljes szívvel-lélekkel áll ki az új magyar opera ügye mellé. Mind a színpadi, mindpedig a zenei realizálás elsőrangú. Mikó András rendezése Németh Lászlónak drámája verseléséről mondott

A pécsi játékfilmszemléről

A minap befejeződött magyar játékfilmszemle — amelynek megrendezésére régebben évenként, ezentúl pedig kétszázévenként kerül sor — jó néhány elméleti és gyakorlati kérdés megvitatását tette lehetővé, s a feladatok hosszú távú felmérésének szükségszerű teendőit helyezte a szakmai érdeklődés fényébe. Ezekről a kérdésekről beszélgettünk Pozsgay Imrével, a Társadalmi Szemle helyettes főszerkesztőjével, a pécsi filmszemle zsűrijének elnökével. Első kérdésünk magának a szemlének — mint az utóbbi esztendőben sokat vitatott rendezvénynek — létjogosultságára vonatkozott.

Önvizsgálat és közönségkapcsolat

— Van-e, lehet-e valóságos inspiráló, ösztönző szerepe a magyar filmművészet fejlődésében, nem fenyeget-e a pusztán protokolláris formalizmus veszélye?

— Alighanem megkerülhetetlen ez a kérdés, amely újra meg újra felbukkan a játékfilmszemlék idején. Úgy gondolom, a pécsi szemle eseményei azt igazolták, hogy nem csupán a hagyomány, a megszokás tehetetlensége ereje élteti és hívja életre újra meg újra ezt a fórumot, hanem a filmművészet és a nagyközönség közvetlen kapcsolatának világosan felismerhető igénye is. De ugyanilyen súllyal esik latba a magyar film önvizsgálatának, az időről időre szükséges összegezésnek, bizonyos értelemben mérlegképzésnek az igénye is. Más kérdés, hogy vajon esetről esetre sikerül-e megtalálni ennek az igénynek optimális vagy az optimálshoz közelítő kielégítését. Az idei szemle elvi vitái azt tanúsították, hogy az ott elhangzottak felelősségteljes módon, valóban létező és tudatosítandó gondokat fogalmaztak.

— A magyar filmművészetben időről időre visszatérő „válsághangulat” valódi tartalmáról, indokairól csak a konkrét művek elemzése alapján lehet objektív képet alkotni...

— A vitában nem igazolódott semmiféle „válsághangulat”. Megállapítható, hogy a magyar film hűséges korábbi

szavait juttatja eszünkbe: „nem lehetne-e a tagolást... ciklopszi otrombaságában a színpadra begörgetni?” Mindezt a rendezésre vetítve, a hangsúly a „ciklopszira” esik és nem az „otrombaságra”. Mikó már a színpadképben — *Furray Gábor* remek megoldása — a monumentális elnagyoltságra tör; szereplőmozgatója is a minimumra korlátozódik a magánjelenetekben, hogy aztán annál mozgalmasabbá váljék a tömegjelenetek expresszív vad-ságában. A szót, Németh László „ciklopszian otromba” verseit hagyja érvényesülni. (Azaz — hagyná. Mert itt rá kell mutatnunk ismételtelen operaénekesek egyik nagy hiányosságára: a *szövegmondás*, kevés kivétellel, nem tartozik énekesek fő erényei közé. Meg kell mondanunk, hogy Szokolay egyik fő stílusjegye, a gyakori melizmás éneklés is a szöveg érthetősége ellen dolgozik, de ugyanakkor *Palcsó Sándor* és *Szönyi Ferenc* kívül az énekeseket is hibáztatnunk kell ezen a téren.) Az előadás vizuális részéhez hozzátartoznak *Márk Tivadar* gyönyörű jelmezei, amelyek éppúgy hangsúlyozzák a filiszteusok ellenszenves pompáját, mint Sámson vagy Jefe szimpatikus egyszerűségét, nyomorúságban is méltóságos karakterét.

Az énekesek — a szövegmondáson kívül — ugyancsak a legnagyobb dicséretet érdemlik meg. A szövegek ugyan jól énekelhetők — ez a zeneszerző egyik fő törekvése —, de így is igen nehezek. Mindnyájan kifogástalanul birkóznak meg e nehézségekkel, gondjuk van a hangkarakterizálásra is, és színésziileg is mindent megtesznek a gondos jellembrázolás érdekében. A kollektív dicséretből különleges teljesítménye révén emelkedik ki a már említett két énekes: *Palcsó Sándor* és *Szönyi Ferenc*. A többiek: *Melis György* a címszerepben, *Házy Erzsébet* minj. *Delila*, *Szirmay Márta*, *Csányi János*, *Fáragó András*, *Szalma Ferenc*, *Fülöp Attila*, *Ötvös Csaba*, *Várhelyi Endre* joggal vették ki részüket a forró hangulatú premier hatalmas tapsviharából. S ugyanígy illeti dicséret *Kóródi Andrást* a partitúra precíz és temperamentumos megszólaltatásáért, a kiváló teljesítményt nyújtó zenekart, valamint a *Nagy Ferenc* betanított és ezúttal hibátlanul működő kórust.

Várnai Péter

Gábor Emil metszete

Vajda Sándor: Rekviem 17 sorban (Radnóti Miklós)

Mellét megcélzották ajkát tátogatta versei nadrúgzsében szájszéléről vércsik csöpögött még kicsit sirt kicsit köhögött.

Az arc a megásott gödörben ahogy begurult a jobb térd felhúzva aszott letört ág vashideg szélben imbolyog a kar előrenyúló görbe fonál a kéz széttárt ujjakkal elhagyatott.

Lehull a sötét korma a holtak négyzetére.

Nem varjak. Rablók fosztogattak.

Népem. A vesztőhely lezuhant csillaga ragyog növekedve fölötted.

Érzékenység és elkötelezettség

programjához, de — s erre is érdemes figyelni — a megtorpanás jelei mutatkoznak vagy a művészi megfogalmazás színvonalában, vagy a problémák iránti érzékenységben. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a „megfogalmazás” nem csupán formai kérdés, s a „problémaérzékenység” nem egyszerűen témaválasztás, hanem elkötelezettség kérdése.

Közérthetőség — vulgárisan

— A témaválasztás — tehát a *problémaérzékenység és elkötelezettség gondolatköre — viszont a közérthetőség, s így a filmművészet közönségkapcsolatának témakörével áll szoros összefüggésben. Milyen orientációt jelenthetnek a szemle eredményei ebben a kérdésben?*

— Gondolom, a szemle sok tekintetben igazolt és megerősített néhány eddig is meglehetősen világos alapelvet. Nem szeretnék ismétlésekbe bocsátkozni, de dióhéjban mégiscsak el kell mondanom, hogy a „közérthetőség” vulgáris értelmezése, egy ilyen vulgáris igény kielégítése műveknek, alkotásoknak és közönségnek egyaránt rosszat tenne. A művész, ha értelmes filmet alkot, ezzel mindent megtesz, hogy műve előbb vagy utóbb közérthetővé legyen. A nagy feladat itt a hatalmas társadalompolitikai és kulturális küldetés: a közönség befogadóképességének növelése. Annak a képességnek erősítése, hogy érzékeny, értő módon dolgozza fel önmagában a műalkotást.

— A pécsi filmszemle szakmai vitáinak megrendezési módja az, hogy a szakemberek több száz főnyi közönség előtt szólalnak fel. Nem mondható-e el erről a rendezvényformáról, hogy bizonyos értelemben akadályozza a mélyreható viták kibontakozását?

— Valóban meg kellene fontolni, jó-e, ha egy-egy felszólalás óhatatlanul „szerepléssé” válik, s hogy nem lenne-e célravezetőbb a viták elmélyítésének biztosítására szűkebb körben rendezni ezeket a megbeszéléseket. Az elfogadottak, az udvarias felületességnek főtalan jobban elkerülhetők... Volt viszont egy megbeszélés, amelyen *Aczél György* elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának

tagja, a Központi Bizottság titkára tájékoztatta a megjelenteket az időszerű politikai kérdésekről, majd pedig elemezte a politikai és a kulturális élet kölcsönhatásainak jelenségeit. Ezen a beszélgetésen számos igen figyelemreméltó megállapítás hangzott el: vezető filmművészeink közül többen szóvá tették gondolataikat, problémáikat. *Jancsó Miklós* például aggodalmát fejezte ki: vajon észrevesszék-e a társadalom előtt álló feladatokat. S hozzátette azt is: félt, hogy nem.

Eredmények

— E gondolatmenetnek ellentmondani látszik, hogy a *díjnyertes filmek — így a nagydíjas „Fotográfia”, a „Harmadik nekifutás”, amely a rendezés díját kapta — kétségtelenül mai témákat dolgoztak fel — igen magas színvonalon.*

— A „Fotográfia” valóban a magyar filmművészetben eddig ismeretlen módon járult hozzá a társadalmi önismeretünk elmélyítéséhez: *Zolnay Pál* dokumentarista filmjeink közül elsőként rajzolta meg azt az ívet, amely a személyiség és a közösség között feszül. A „Harmadik nekifutás”-ban *Bacsó Péter* a társadalmi mobilitás elől elzárts csatornák feltárásában mondott jelentőset: mindkettő ténylegesen elkötelezett és igazán mai. Ez azonban nem teszi súlytalanná *Jancsó* aggodalmát filmművészetünk egészének rezonanciaképességét illetően. Nagy tanulság volt egyébként ebből a szempontból is *Fábrí Zoltán* filmjeinek együttes bemutatása a szemlén: így, sorozatban látva érthető csak igazán ennek a remek művésznak eddigi teljesítménye. Nem vállalkozhatom most értékelő mondatok megfogalmazására a *Fábrí-oeuvre-t* illetően: annyi azonban bizonyos, hogy *Fábrí Zoltán* művei filmművészetünk értékrendjében a legmagasabbat reprezentálják. Művei — világosan érezhető ez — nemzeti köztudatunk részeivé váltak, túllépve a filmművészet meghatározott kereteit. Ennek okait elemezni, tanulságait levonni szintén érdemes és szükséges feladat a szakemberek számára.

Geszti Pál